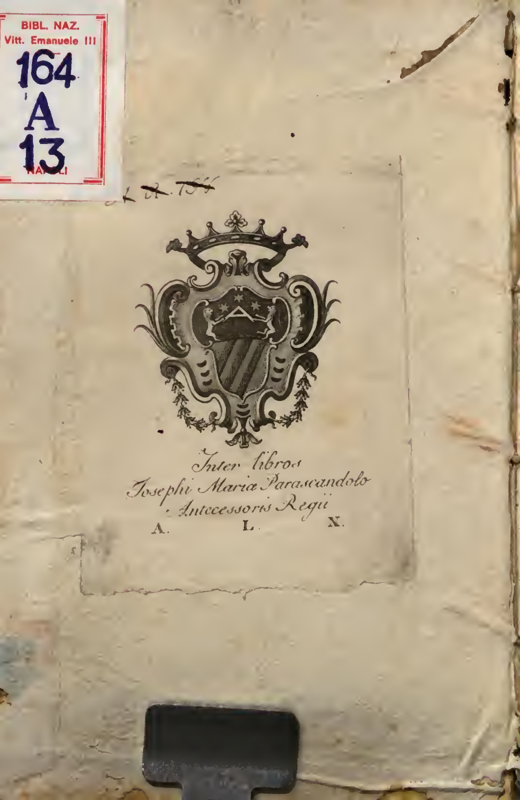




Inter libros
Josephi Mariæ Parascandolo
Antecessoris Regii
A. L. N.

THEODORI PRESBYTERI RHÆTHENSIS libellus aduersus hæreses quibus iam olim hypostatica duarum in Christo naturarum vnio oppugnata est, nunc primùm Græcè editus, & Latinus factus à THEODORO BEZA VEZELIO.

ADIECTA EST EARVNDEM HÆRESEON COLLATIO CVM CONTROUERSIIS eadem de re recèns excitatis.

GENEVÆ,
APVD EVSTATHIVM VIGNON.
M. D. LXXVI.



ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ

τῆς Ῥαιθοῦ, προπαρασκευή τις καὶ γυμνασία τῶν βουλομένων μαθεῖν τίς ὁ τρόπος τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως καὶ οἰκονομίας καθ᾽ ὃν πέπρακται, καὶ τίνα τὰ πρὸς τοὺς ταύτην μὴ ὀρθῶς νοοῦντας λεγόμενα παρὰ τῶν τῆς ἐκκλησίας τροφίμων.

THEODORI PRESBYTERI

ri Rhæthensis præparatio quædam ijs exercẽdis qui quomodo diuina incarnatio & œconomia facta sit discere cupiunt, & quænam aduersus eos qui perperam hanc intelligunt, à fidelibus Ecclesiæ alumnis dicantur.

Ex interpretatione Theodori Bezæ.

Ἄτοπον οἶμαι, καὶ καλῶς γε τοῦτο νενόμικα (καὶ γάρ ἐστιν ὄντως ἄτοπον) εἰ οὗτοι μὲν οἱ ἐξ Εὐτυχέος, καὶ Διοσκόρου τῷ ψεύδει συνιστάμενοι, καὶ στρατευόμενοι κατὰ τῆς ἀληθείας, οὕτω καρτερῶς καὶ ἀγρύπνως πολεμοῦσι τὴν μόνην καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, ὥστε καὶ τὰ παρ᾽ αὐτοῖς παιδία, μήπω τρανωθείσης αὐτοῖς τῆς γλώσσης, πρὶν εἰς διδασκάλους φοιτῆσαι, καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα μαθεῖν, ἀκούειν

ABSVRDVM esse arbitror, (& rectè sanè hoc sentio, quũ hoc reuera sit absurdũ) vt qui Eutychis & Dioscori mendacio fauentes, veritati bellum indixerunt, tanta vi atque vigilãtia vnicam illã vniuersalem & Apostolicam Ecclesiã oppugnent, vt ipsi quoque apud eos pueruli nondum expeditè loquẽtes antequã ludum literarium adeant, & prima literarum elementa discãt;

τε καὶ ἐμβιβάζειν, ὅπως λέγειν καὶ ἀκούειν δύναιντο ὑπὲρ τοῦ παρ' αὐτοῖς πρεσβευομένου δόγματος· ἡμᾶς δὲ οὕτω καταρραθυμεῖν καὶ ἀναπεπτωκέναι, ὡς μηδὲ αὐτὸ τοῦτο σπουδάζειν εἰδέναι τίς ἡ διαφορὰ τούτων πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐκ ποίων ἀρχῶν ὁ πρὸς ἡμᾶς αὐτοῖς συνέστηκε πόλεμος, τίνές τε καὶ οἱ ἡγεμόνες αὐτῶν οὗτοι, ἀφ' ὧν ἔχουσι τὴν προσωνυμίαν. Διὰ ταῦτα μὴ πάρεργον ἡγεῖσθαι ὀφείλομεν τὴν περὶ ταῦτα σχολήν· μηδὲ, ὅτι θεοῦ χάριτι καὶ εὐμενείᾳ εἰρηνεύει τὰ τῆς ἐκκλησίας, ἐν γαλήνῃ τε καὶ ἀταραξίᾳ ἐσμὲν, πάσης αἱρέσεως ἐκποδὼν εἰς τοὺς ἑαυτῆς φωλεοὺς κατακεκρυμμένης, ἤδη καὶ ἡμεῖς ἄοπλοί τινες ὦμεν, καὶ ἀπειροπόλεμοι, μήπως καὶ ἄφνω ἐνστάντος πολέμου, γυμνοὶ καὶ ἀπαράσκευοι εὑρεθέντες ὑπὸ τῆς δυσσεβείας ἀναιρεθῶμεν. Ἕως δ' εὐδίας πλεῖς, φοβήθητι τὸ ναυάγιον (φησὶν ὁ θεολόγος Γρηγόριος) καὶ ἧττον ναυαγήσεις, τῇ δειλίᾳ βοηθῷ χρώμενος. Τοίνυν, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων, ἕτοιμοι γινώμεθα πρὸς ἀπολογίαν ἀεὶ παντὶ τῷ αἰτοῦν-

ſeſe ad ea dicēda & audiēda acuant & incitēt q̃ pro recepto apud ipſos dogmate faciāt: nos verò vſq; adeò pigri ſimꝰ, eóq; deciderimus, vt ne hoc ipſum quidē noſſe ſtudeamus, qua in re iſti ab Eccleſia diſſideant, & à quibus initiis ſit conflatū bellū illud qđ ipſi aduerſum nos gerūt, & quinā iſti ſint eorum duces à quibus cognomentum duxerunt. Itaque nō eſt quod vanam & ſuperuacaneam eſſe arbitremur operam quæ in his rebus ponitur, neque, etiamſi Dei gratia ac clemētia, res Eccleſiæ amotis omnibus hęreſibus, & in ſuorum luſtrorum tenebras ſummotis, tranquillæ pacatæque ſunt, idcirco par eſt nos, omnem armorum curam abijcere, & rerum bellicarum expertes eſſe, ne fortè repentino ingruēte bello, nudos & imparatos nos impietas deprehenſos perimat. Secūdo curſu (inquit Gregorius ille Theologus) naufragium time, & timore quaſi adiutore fretus, multo minus naufragium incurres. Simus ergo ſemper ex illius ſummi Apoſtoli mandato parati ad reſpōdendū cū manſuetudine & timore ei qui rationē à nobis popoſcerit

ſpei

τι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος, μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου· συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν τῶν ὁποτέρων πάντως ἡμῖν ὑπάρξῃ διὰ τῆς τοιαύτης ἀξιεπαίνου σπουδῆς, ἢ τὸ σώζειν τοὺς ἀποδιορίζοντας ἑαυτοὺς, καὶ ἐκ τῆς πονηρᾶς διακρίσεως ταύτης αὐτοὺς ἐξαρπάζειν, καθὰ παραινεῖ ὁ κατ᾽ ἐπίκλησιν ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου· εἰ, εἰ μὴ τοῦτο, κἂν ἀποφράττειν αὐτῶν τὸ στόμα τοῖς δικαίοις ἐλέγχοις, ὡς μηδὲ καιρὸν ἔχειν αὐτοὺς ἀθυρογλωττεῖν κατὰ τῆς ἀληθείας. ὃ δὲ τούτων τιμιώτερόν τε καὶ μεῖζον, ἵνα ἡμεῖς αὐτοὶ γινώσκωμεν, καὶ πεπληροφορήμεθα ἐφ᾽ οἵᾳ πίστει ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα, παῤῥησιαζόμενοί τε, καὶ ἐλευθεροστομοῦντες τῇ αὐτῆς ὁμολογίᾳ· οὗ χάριν τοὺς ταύτῃ ἀντικειμένους ἀποστρεφόμεθα. στοχάζομαι δὲ ὅτι καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀνταποδόσεως μείζων ὁ μισθὸς ἔσται, καὶ ἡ ἀποδοχὴ πλείων τῆς μεταγνώσεως ἐμμελοῦς ἀρεστῶς καὶ ἑδρασμένως ἐχομένοις τῆς εὐσεβείας, τῶν ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐκ παραδόσεως συνηθείας ἐν τῇ αὐτῇ πίστει γνωριζομένων. οἱ μὲν γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς μόνον, οἱ δὲ καὶ ἀπὸ διανοίας καὶ γνώμης

ſpei quæ in nobis eſt: bona cõſciencia prædití, vt iſto laudabili ſtudio nobis alterutrũ obtingat, nempe vt vel iſtos qui ſeſe à nobis ſeiungunt ſeruemus, & (ſicut ille Domini frater cognominatus monet) ex iſta peruerſa diſiunctione eripiamus: vel, ſi hoc non ſucceſſerit, illorum ſaltem ora iuſtis ipſos rationibus redarguendo obſtruamus, vt nullam aduerſus veritatem petulãter ac temerè loquendi occaſionem inueniant: atque adeò vt, quod vtroque etiã illo maius ac pretioſius eſt, nos ipſi eius fidei in qua ſtamus, ſcientes ac certiores euadamus, liberè ac ingenuè illam profitentes, & quam ob cauſam eius aduerſarios auerſemur. Et certè conijcio fore vt illo retributionis tẽpore qui ſentẽtia ritè mutata rurſus Eccleſiæ coaptati, firmiter veritati adhæſerint, ampliorem mercedem ferant, quàm qui ſimpliciter & fortuitò ex conſuetudine à patribus accepta eam ipſam rectam fidem ſecuti fuiſſe comperientur. Nã hos quidem caſu duntaxat, iſtos verò ſcientes ac prudentes cõſtabit veram fidem amplexos,

πιστοὶ γεγονότες δειχθήσονται· ὡς εἴπερ ἔτυχεν ἐκείνους τοὺς ῥαθύμους, καὶ οὐκ ἐξεταστικοὺς, ὑπὸ αἱρετικῶν γονέων ὑπάρξαι, οὐδ᾽ ἂν ἐφρόντισαν τὴν πατρῴαν δυσσέβειαν ἀποδύσασθαι. οὕτω καταγνωστὸν ἡ ἀμαθία, καὶ τὸ μὴ θέλειν διδάσκεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ εἴρηται, Σοφίαν καὶ παιδείαν ὁ ἐξουθενῶν, ταλαίπωρος· ὁ δὲ ἀγαπῶν παιδείαν, εὑρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης. ἵνα δὲ εὔληπτα γένηται παντὶ τῷ ἐντυγχάνοντι τῷ προκειμένῳ πονήματι, τὰ πρὸς τοὺς δι᾽ ἐναντίας λεγόμενα μικρά τινα πρὸς εἰσαγωγὴν συντάξαι ἀναγκαῖον ἐνόμισα· ἧς καὶ ἀρχόμενος οὕτω φημί.

ΔΟΞΑ ΜΑνεντος.

Μάνης ὁ τοῦ ἀντιθέου σκότους ἐφευρετὴς, μᾶλλον δὲ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους ἀνάπλασμα, φαντασίᾳ ψιλῇ καὶ σχήματι διακένῳ σώματος ἀνθρωπίνου, πεφανερῶσθαι τὸν Κύριον ἐφαντάσθη, ὡς ἀληθῶς καὶ ὀνείρωξεν· φησὶν δὲ αὐτὸν καὶ πάσχειν δοκεῖν καὶ πράττειν ἅπερ ἔδρα, καὶ πέπονθε καθ᾽ ἡμᾶς· καὶ μη-

re q̄ faciebat & patiebatur

adeò quidem vt si fortè pigros illos, & fidei inquisitionis negligentes contigisset ex hæreticis nasci, de paternæ quoque impietatis abnegatione minimè soliciti futuri fuisse videantur: vsque adeò damnabilis res est, inscientem esse, nec sese ab aliis doceri velle. Itaque, inquit ille, miser est quisquis sapere & discere negligit: quisquis verò se gaudet erudiri, cognitionem & iustitiam nanciscetur. Vt autem quicũque in hoc opus à me elaboratum inciderit facilè percipiat quæ in aduersarios dicuntur, necessarium esse duxi pauca quædam quasi introductionis vice præponere. Itaque hinc faciam dicendi principium.

OPINIO MAnentis.

Manes ille qui primus Tenebras illas Antitheas excogitauit, vel fuit potiùs potestatis tenebrarum figmentum, imaginatus est & reuera somniauit, Dominũ spectro quodã nudo, & inani corporis humani forma apparuisse. Ait autem eũ visum esse pati & facere quum apud nos esset: nec quic-

δὲν δὲ τούτων πράγματι, καὶ ἀληθείᾳ ὑπάρξαι, ἀλλὰ δοκήσει μόνον, καὶ ἀπάτῃ ἀποβουκολεῖν τοὺς ἀνθρώπους, οἷς καὶ συναναστρέφεσθαι νενόμισται· διὰ τοῦτο καὶ δύο φύσεις παραιτεῖται λέγειν ἐπὶ τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ μίαν τὴν τῆς θεότητος, ὡς ἅτε τι πεφενακισμένον παρ' αὐτοῦ ἀνθρωπίνην φύσιν κατονομάζεσθαι.

quam istorum reipsa sed apparentia tantùm extitisse, adeóque homines fuisse ab eo dolo deceptos, quibuscum etiã vnà versari existimabatur. Itaque duas etiã in Domino naturas dicere recusat, sed vnicam tãtùm, Deitatẽ videlicet, agnoscit: adeò vt apud eum naturæ humanæ appellatio nihil aliud quàm veluti præstigias quasdam declaret.

ΔΟΞΑ ΠΑΥΛΟΥ Σαμοσατέως.

ΠΑῦλος δέ τις τούτῳ τῷ Μάνεντι σύγχρονος γεγονώς, Σαμοσατεὺς μὲν τὸ γένος, Ἀντιοχείας δὲ τῆς Συρίας πρόεδρος, ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι τὸν Κύριον ἐδυσφήμησεν, ὥσπερ δὲ εἰς ἕκαστον τῶν προφητῶν, οὕτω καὶ ἐν αὐτῷ γενέσθαι τοῦ Θεοῦ λόγου τὴν οἴκησιν· ἔνθεν καὶ δύο φύσεις διῃρημένως ἐχούσας, καὶ ἀκοινωνήτους πρὸς ἑαυτὰς παντάπασιν, εἶναι ἐν τῷ Χριστῷ, ὡς ἄλλου ὄντος αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἄλλου τοῦ ἐν αὐτῷ κατοικοῦντος Θεοῦ λόγου· αὗται μὲν οὖν αἱ πρῶται φωναὶ τοῦ τὴν μίαν φύσιν, καὶ τὰς δύο κακῶς καὶ δυσφήμως λέγεσθαι ἐπὶ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, τὸ μὲν ἐπ' ἀναιρέσει τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ δὲ, τῆς θεότητος.

OPINIO PAVLI Samosateni.

PAulus autem quidam, iisdem quibus Manes temporibus, Samosatenus quidem ortu, sed Antiochiæ Syriæ antistes, Dominum impiè dixit nudum fuisse hominẽ, in quo Deus Verbum sicut & in singulis Prophetis habitarit: ac proinde duas naturas separatas, & citra vllam prorsus inter se cõmunionẽ, in Christo esse, quasi alius sit Christus, alius Deus Verbum in ipso inhabitans. Et hinc quidẽ primùm orti sunt qui tum vnam naturam, tum duas in Christo naturas esse perperam & impiè dixerunt, modò vt Deitatem, modò vt humanitatem abolerent.

ΔΟΞΑ ΑΠΟΛΙΝΑΡΕΙΟΥ.

Χρόνου δὲ οὐ μακροῦ παρελθόντος, Ἀπολινάριός τις πρόεδρος γενόμενος Λαοδικείας τῆς Συρίας τῆς παραλίου, ἑτέρας ματαιοφροσύνης ἡγήσατο. τῶν γὰρ Ἀρειανῶν παντάπασιν ἄψυχον λεγόντων τὴν τοῦ Κυρίου σάρκα, οὗτος ὁ Ἀπολινάριος ἔφη, ὅτι σάρκα μὲν ἐμψυχωμένην ψυχῇ ζωτικῇ ἀνέλαβεν ὁ Κύριος, νοῦν δὲ τὸν ἡμέτερον οὐ προσήκατο. μηδὲ γὰρ δεηθῆναι νοὸς ἀνθρωπίνου ἐκείνην τὴν σάρκα, ἡγεμονευομένην ὑπὸ τοῦ αὐτὴν ἐνδεδυκότος Θεοῦ λόγου· ἀλλὰ μηδὲ χωρεῖν αὐτὴν ἄλλην νοερὰν δύναμιν παρὰ τὴν θείαν. μηδὲ γὰρ αὐτὸν τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ὑποστῆναι δύνασθαι τὴν μετὰ τοῦ κρείττονος καὶ δεσπότου ἐνοίκησιν. Ταῦτα ὑποθέμενος, διατείνεται μίαν εἶναι φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκός, ὡς ἅτε τῆς σαρκὸς ἀτελοῦς οὔσης εἰς τὸ εἶναι ἄνθρωπον ὅλον, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ἀξίας φύσιν προσαγορεύεσθαι.

OPINIO APOLINARIJ.

NOn ita multo interiecto tẽpore Apolinarius quidam, Laodiceæ, maritimæ vrbis Syriæ, antiſtes, alterius vaniſſimæ opinionis dux & auctor fuit. Quum enim Ariani carnem Domini dicerent animæ penitus expertẽ fuiſſe, Apolinarius iſte dixit quidẽ Dominum aſſumpſiſſe carnẽ anima vitali animatam, Mentem autem noſtram nequaquã admiſiſſe. Carnem enim illam humana mente minimè indiguiſſe, à Deo Verbo qui ipſam induiſſet gubernatã, nec alteram facultatem intelligentem præter diuinam illam capere poſſe, quòd mens ipſa humana ſuſtinere non poſſit cum præſtantiore ac domino habitare. His ergo poſitis, vnicam eſſe Verbi & Carnis naturam dicit, quaſi caro, vt quæ ſit imperfecta, nõ ſit homo totus, ac proinde naturę appellationem non mereatur.

ΔΟΞΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ Μοψουεστίας.

Μετὰ τοῦτον δὲ τὸν Ἀπολινάριον εὐθέως ἀναφαίνεταί

OPINIO THEODORI Mopſueſtienſis.

POſt hunc Apolinarium ſtatim emerſit Theodorus

τις Θεόδωρος τῆς Μοψουεστίας πόλεως οὕτω λεγομένης ἐν τῇ γῇ τῶν Κιλίκων τὴν ἡγεμονίαν λαχών, ὃς ἐκ διαμέτρου τῷ Ἀπολιναρίῳ φερόμενος, ὕβρεσιν οὐ ταῖς τυχούσαις τολμηρᾷ ψυχῇ καὶ ἀφόβῳ καρδίᾳ κατέχεε τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, ἄνθρωπον ἕνα τῶν καθ' ἡμᾶς κοινὸν ἀποκαλῶν, καὶ ἐκ προκοπῆς λαβόντα τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, Θεὸν ὀνομάζεσθαι. καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ βαπτίσματος ἀξιωθῆναι ἐν πρώτοις τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος δωρεᾶς, εἰς ὄνομα Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος βαπτισθέντα· τὸν δὲ Θεὸν λόγον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐτοῦ ἀρετὴν, κατ' εὐδοκίαν ἐν αὐτῷ κατοικήσαντα, μεταδοῦναι αὐτῷ τῆς θεϊκῆς ἀξίας, καὶ προσκυνήσεως εἰς ὕστερον μετὰ τὴν τελείωσιν. Ταῦτά τε καὶ ἕτερα πολλὰ δυσφημήσας τοιαῦτα, δύο φύσεις ἰδιοπεριορίστους φησὶν εἰδέναι ἐπὶ Χριστοῦ, σχέσει τινὶ, καὶ μόνον ἀλλήλαις συνημμένας. δευτέρα καὶ αὕτη πλάνη τοῦ μίαν φύσιν καὶ δύο φύσεις ἰδιοπεριορίστους μὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὁμολογεῖσθαι ἐν τῷ Χριστῷ.

Mopſueſtiæ, vrbis in Cilicũ regione ſic appellatæ gubernationem ſortitus, qui via Apolinario ex diametro contraria incedens, audacia quadam animi & cordis præfidentia non vulgaribus contumeliis Chriſtũ Dominũ perfudit, vt qui eum quẽpiam noſtri ſimilem & cõmunem hominem appellet, qui poſtea proficiens, accepta Dei gratia, ſit Deus appellatus: & ex quo in Iordane baptizatus eſt, hac in primis dignitate ſit affect⁹ vt doni Spiritus ſancti fieret particeps, baptizatus nimirũ in Patris, Filij & Spiritus ſancti nomẽ. Deũ autem Verbũ propter excellẽtem ipſius virtutem domicilio apud eum ex propenſa quadam in eum voluntate delecto, participem ipſum diuinæ dignitatis, & adorationis tãdem poſt perfectam conſummationem, feciſſe. Poſt denique iſta & eiuſmodi alia multa impiè dicta, duas in Chriſto naturas ſeorſim diſtinctas, habitudine quadam duntaxat inter ſe coniunctas agnoſcit. Et hæc quidem altera eſt aberratio vnde cœpit illa vnius naturæ & duarum naturarũ ſeorſim & per ſe diſtinctarum non recta profeſſio.

ΔΟΞΑ ΝΕ-στορίου.

Μετὰ δὲ τούτους, γίνεταί τις Νεστόριος ὀνόματι, ὃς ὡρμᾶτο μὲν ἀπὸ Γερμανικίας τῆς ἐν Συρίᾳ, κληροῦται δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ παρὰ τὸν Ὀρόντην ποταμὸν, Κωνσταντινουπόλεως δὲ τὸν θρόνον λαμβάνει. οὗτος πάλιν τῇ φωνῇ τῶν δύο φύσεων τῶν ἐν Χριστῷ κακοφυῶς ἀποκέχρηται, ὁμοίως Παύλῳ καὶ Θεοδώρῳ τοῖς ἑαυτοῦ προγόνοις. οὐ γὰρ ἵνα τὴν ἀληθότητα τῆς κατὰ Χριστὸν θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ τὴν τούτων ἀτρεψίαν, καὶ ἐπιμονὴν, καὶ ἀσυγχυσίαν σημάνῃ, τὸν ἀριθμὸν τῶν δύο καταφάσκει φύσεων, ἀλλ' ἵνα δύο πρόσωπα δι' αὐτοῦ τοῦ δύο ἀριθμοῦ δολερῶς ὑπαινίξηται· τὴν τῶν φύσεων κλῆσιν ἀντὶ τῶν προσώπων λαμβάνων, κακούργως ὡς ἀληθῶς καὶ κακοήθως πεπαρρησιασμένην προσωνυμίαν τῶν φύσεων, τὸ ἀπηγορευμένον τῶν προσώπων εἰσάγων· ὥστε ἄλλον εἶναι παρ' αὐτῷ τὸν Χριστὸν, καὶ ἄλλον τὸν Θεὸν λόγον, κατὰ τὴν πατρῴαν αὐτοῦ πλάνην. υἱὸς γὰρ ἦν τοῦ Κίλικος, τοῦ δὲ Σαμοσατέως ἀπόγονος. καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν σεμνὴν παρθένον ἄσπονδον ἤρατο πό-

OPINIO NE-storij.

POst hos ortus est Nestorius quidam nomine qui Germanicia Syriæ oppido proruens, indéque Antiochiæ ad Orontem in clerum allectus, Cōstantinopolis thronū est consequutus. Is rursum duarum naturarū appellatione malignè abusus est, Paulum & Theodorum maiores suos imitatus. Neque enim idcirco duarum naturarum numerum asserit, vt veritatē in Christo Deitatis ac huhumanitatis, easdémque immutatas & immanentes ac inconfusas significet, verùm vt duas personas ipso binario numero fraudulenter subinnuat: Naturarum appellatione vice personarum malitiosè profectò vsurpata, ac peruersè nouato Naturarum per licentiam vocabulo, id introducens quod de personis sentire nefarium est: adeò vt Alius sit apud eū Christus, & Alius Deus Verbum, accepto à maioribus errore. Filius enim fuit Cilicis illius, Samosateni verò nepos. Itaque aduersus venerandam virginem irreconciliabile bellum suscepit,

λεμον, μὴ δυσωπηθεὶς τὴν θεομήτορα καὶ ἁγίαν Μαρίαν ὡς δεσπότου μητέρα, ἀλλ' ὡς δοῦλος τραχηλιαστὴς καὶ ἀναίσχυντος ἀρνούμενος τὸν ἑαυτοῦ Κύριον, καὶ ἀτιμάζων τὴν ἐκείνου μητέρα· βασκαίνων οὐ τοσοῦτον αὐτῇ τῆς θεοτόκου προσηγορίας, ὅσον τῆς θεότητος τῷ ἐξ αὐτῆς γεννηθέντι. οὗτός ἐστι μὲν οὖν ὁ Νεστόριος, τρίτος προστάτης τῆς Ιουδαϊκῆς ταύτης αἱρέσεως γεγονώς, εἰς ἑαυτὸν αὐτὴν περιέστησεν.

Mariam vt purã illam Dei matrem minimè reueritus, sed vt seruus ceruicosus & impudens Dominũ suum abnegans, & eius matrem aspernãs, nec tã illi Deiparæ quàm ei qui ex ipsa natus est Deitatis nomen inuidens. Hic ille est igitur Nestorius qui tertius istius hæresis Iudaicæ factus propugnator eam in semetipsum deriuauit.

ΔΟΞΑ ΕΥΤΥΧΟΥΣ.

ΤΗς δὲ ἀντιθέτου μοίρας, τῆς κατὰ Μάνην καὶ Ἀπολινάριον, τρίτος πάλιν προασπιστὴς ὁ Εὐτυχὴς ἀναφαίνεται, ὃς ἦν ἡγούμενος μοναστηρίου ἑνὸς τῶν περὶ τὸ Βυζάντιον. οὗτος γὰρ μὴ ἀνεχόμενος ὁμοούσιον ἡμῖν καὶ ὁμοφυῆ τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου ὁμολογεῖν, τὰς δύο φύσεις ἀπηρνεῖτο σώζεσθαι λέγων ἐν τῷ Χριστῷ μετὰ τῆς τούτων ἑνώσεώς τε καὶ συμφυΐας· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τερατώδη τινὰ καὶ ἀλλόκοτα ἔπλαττεν, ἐξ οὐρανοῦ λέγων κατενηνέχθαι τοῦ Κυρίου τὸ σῶμα, καὶ ὡς διὰ σωλῆνος τῆς παρθένου παραδραμεῖν τὸν Θεὸν λόγον οὐρανόθεν, τοῦτο ἐνδεδύ-

OPINIO EVtychis.

ADuersariæ factionis quę authores habet Manem & Apolinarium tertius defensor Eutyches prodiit, monasterij cuiusdam propè Byzantium præsul. Hic enim minimè sustinens carnem Domini nobis coëssentialem ac connaturalem profiteri, duas naturas inficiatus est in Christo post earum vnitionẽ & coëxistentiam saluas manere. Neque id duntaxat, sed alia præterea monstrosa quædam ac peregrina cõfinxit, nempe Domini corpus cælitus fuisse delatum, & Deum Verbum quasi per Virginis canalem demissum cælitus accurrisse, corpore in-

μένος, ἵνα δόξῃ δῆθεν γεγεννῆσθαι ἐκ γυναικὸς, καίπερ μήτε γεγεννημένος. Μανιχαῖος ὁ λόγος οὗτος, καὶ πεφαντασιασμένος πολλῷ μᾶλλον ἐκείνου. καὶ οὗτος οὖν μίαν φύσιν τὸν Χριστὸν διεστραμμένῃ καρδίᾳ ἐπρέσβευσε.

dutum, vt videretur ex muliere genitus qui tamen ne genitus quidē sit: qui sermo est Manentis, ac magis etiam quàm illius errores commentitius. Fuit igitur & iste author, ex quadam cordis peruersitate, vnius naturæ Christo tribuendæ.

ΟΡΟΣ ΤΗΣ ἐκκλησίας.

Τῶν οὖν δύο μερῶν τούτων, τοῦ τε κατὰ Μάνην, καὶ Ἀπολινάριον, καὶ Εὐτυχέα, καὶ τοῦ κατὰ Παῦλον, καὶ Θεόδωρον, καὶ Νεστόριον, τῶν μὲν μίαν φύσιν, τῶν δὲ δύο φύσεις ἐξ ἐναντίας ἀλλήλων τὸν δεσπότην Χριστὸν ἀμαθῶς εἰρηκότων, τὰς ἐφ᾽ ἑκάτερα κακίστας μετατροπὰς, καὶ δυσσεβεῖς παρεκκλίσεις ἀπαναινομένη ἡ καθολικὴ ἐκκλησία, μέσην ἀμφοτέρων βαδίζει, ὁδῷ βασιλικῇ πορευομένη, μὴ ἐκκλίνουσα εἰς τὰ δοκοῦντα δεξιὰ, μηδὲ εἰς τὰ προφανῆ ἀριστερά. κατὰ γὰρ Μάνητα, καὶ Ἀπολινάριον, καὶ Εὐτυχέα, μίαν φύσιν ἁπλῶς ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν οὐ παραδέχεται, ἀλλὰ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην· διὰ τῆς προσθήκης τοῦ σεσαρκωμένην, δηλοῦσα τὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἣν ἡ φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου

ECCLESIAE DEfinitio.

ADuersantibus igitur sibi partibus istis, quarum vna est Manentis, Apolinarij & Eutychis: altera verò Pauli, Theodori & Nestorij, quorum illi Christi Domini vnicam esse naturam, isti contrà duas esse naturas imperitè dixerunt, Ecclesia pessimum istud in alterutrā partem diuerticulum, & impias deflexiones respuēs, inter vtrasque regiam viam tenens incedit, neque in eam quæ dextra videtur, neque in eam quæ manifestè sinistra est declinans. Neque enim Manetē & Apolinariū & Eutychen secuta, admittit vt vnicam naturam simpliciter in Christo dicamus, sed vnicam Dei verbi naturam incarnatam: huius vocis, *Incarnatam*, adiectione naturā humanitatis declarans, quā natura Dei

προσλαμβανομένη, ἅμα τε καὶ σὺν ταύτῃ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς γέγονεν· αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ Θεοῦ λόγου φύσις οὐδὲ ἑτέρα παρ' ἑαυτὴν καὶ τῶν κατ' αὐτὴν θεοπρεπῶς αὐχημάτων ἐγένετο, εἰ καὶ ἐν προσλήψει σαρκὸς γέγονε· σαρκὸς δὲ οὐχ ἁπλῶς (τοῦτο γὰρ Ἀρειανικὸν) ἀλλὰ σαρκὸς ἐμψυχωμένης, καὶ οὐχὶ ἐμψυχωμένης μόνον (πάλιν γὰρ Ἀπολιναρίου καὶ τοῦτο) ἀλλ' ἐμψυχωμένης ψυχῇ νοερᾷ καὶ λογικῇ. οὐδὲ μὴν τὴν ἀνθρώπου φύσιν, ἧς ἐν προσλήψει γέγονεν, εἰς ἑαυτὴν ἀνέχεεν, ἢ αὐτὴν ἐκείνην ἠλλοίωσεν ἔξω τοῦ κατὰ τὸν φυσικὸν αὐτῆς καὶ οὐσιώδη ὅρον καὶ λόγον· οὐδὲ ὡς κηρὸν πῦρ ταύτην ἐξεδαπάνησεν· ὥστε τὸν ὅρον ὅλον ταῦτα δηλοῦντα, οὑτωσὶ λέγεσθαι πρὸς τῶν εὐσεβῶν, Μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη, σαρκὶ ἐμψυχωμένῃ ψυχῇ νοερᾷ καὶ λογικῇ. πάλιν δὲ κατὰ Παῦλον, καὶ Θεόδωρον, καὶ Νεστόριον δύο φύσεις ἁπλῶς ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν ἀποδεδοκίμακεν ὁ λόγος ὁ ἐκκλησιαστικὸς, ἀλλὰ δύο φύσεις οὐσιωδῶς ἡνωμένας διὰ τῆς ἐπαγωγῆς ταύτης ἀποβάλλων πᾶσαν διαιρετικὴν ἔννοιαν, καὶ τὸν

Verbi assumẽs, vnâ & simul cũ ipsa Dominus Christus Iesus extitit: quæ quidem Dei Verbi natura quanuis carnem assumpserit, carnem, inquam, nõ simpliciter (hoc enim Arianorum est) sed carnem anima præditam, neque anima præditã duntaxat (rursum enim hoc fuerit Apolinarij) sed anima intelligente & ratiocinante præditã: tamen neque in sese neque in iis quæ Deitati sese suprà omnia efferenti meritò conueniunt, immutata est: neque etiam hominis naturam, quum eam assumeret, in seipsam refudit, aut illam ipsam immutauit extra id quod fert naturalis & essentialis ipsius definitio: neque illam vt ignis cæram solet, consumpsit. Itaque hæc omnia significans Ecclesię determinatio his verbis à piis exprimitur, *Vnica est Dei Verbi natura incarnata, carne anima intelligente & ratiocinante prædita.* Rursùm verò Ecclesia minimè probat vt ex Pauli, & Theodori & Nestorij sententia duas in Christo naturas simpliciter dicamus, sed duas naturas *Essẽtialiter vnitas:* qua adiectione omnem cũ sensum quo naturæ dirimuntur, &

καθ' ὁποιονοῦν ἐπιχειροῦντα διαζευγνύναι τὴν ὄντως ὑπερφυῆ καὶ θαυμασίαν ἕνωσιν· καὶ οὐ μόνον δύο φύσεις οὐσιωδῶς ἡνωμένας, ἀλλὰ καὶ ἑνώσει τῇ καθ' ὑπόστασιν, ἀδιασπάστως ἅμα καὶ ἀσυγχύτως σημαίνων.

quotçunque verè excellentem & admirabilem hãc vnitionem disiungere aggrediuntur, repudiat: duásque naturas significat non modò essentialiter vnitas, sed etiam ea vnitione quæ vnicam hypostasin citra vllã diuulsionem & confusionem efficit.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ τοῦ ὅρου.

Ὁ δὲ τοιοῦτος ὅρος, διὰ μὲν τοῦ λέγειν δύο φύσεις, σημαίνει τὸ ἑτερογενὲς καὶ ἑτεροούσιον τῶν συνελθουσῶν δύο φύσεων, τῆς τε προσλαβούσης θεότητος, καὶ τῆς προσληφθείσης ἀνθρωπότητος. διὰ δὲ τοῦ λέγειν οὐσιωδῶς ἡνωμένας, σημαίνει τὸ μὴ κατ' εὐδοκίαν, ἢ ἑτέραν τινὰ σχετικὴν ἔννοιαν νοεῖσθαι τὴν τῶν δύο φύσεων ἕνωσιν, ἀλλ' αὐτῇ οὐσίᾳ καὶ ὑποκειμένῳ καὶ πράγματι συνυφεστάναι ταύτας, καὶ συντεθεῖσθαι. διὰ δὲ τοῦ λέγειν, ἑνώσει τῇ καθ' ὑπόστασιν, σημαίνει τὸ μὴ προτέραν διαπεπλάσθαι τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ οὕτως αὐτῇ εἰσδεδυκέναι τὴν θεότητα, ἀλλ' ὅτι κατ' αὐτὸ τὸ ὑφίστασθαι τὴν πρώτην ἀρχὴν, ἥνωτο τῇ θεότητι. διὰ δὲ τοῦ, ἐπά-

EXPLICATIO DEfinitionis.

HÆc definitio quum duas naturas exprimit significat diuersum genus, diuersámq; essentiam duarum illarũ quæ cõuenerunt naturarum, Deitatis videlicet assumentis & humanitatis assumptæ. Quum inquit essentialiter vnitas, significat istam duarum naturarũ vnitionẽ, minimè sic intelligẽdam esse quasi significetur quędam vnius in alterã propensa voluntas, aut alia quæpiam inter eas habitudo, sed ipsamet substãtia, subiectóque ipso ac reipsa istas naturas simul hypostasin cõstituisse, & cõpositas fuisse. Quũ ait vnitione hypostatica vnitas, significat nõ prius factam fuisse humanitatẽ, quam postea subierit Deitas, sed humanitatẽ eo ipso momẽto quo primũm substitit, vnitã fuisse Deitati. Quũ

γὰρ ἀδιασπάστως ἅμα καὶ ἀσυγχύτως, σημαίνει μὴ καινοτομηθῆναι τὰς συνελθούσας φύσεις διὰ τῆς ἑνότητος· ἀλλὰ καὶ τὴν ἕνωσιν τούτων ἀεί τε καὶ ὡσαύτως διαπεφυλάχθαι, καὶ ἑκατέραν τῶν φύσεων μένειν ἀμειώτως ἐπὶ τῷ οὐσιώδει αὐτῆς ὅρῳ καὶ λόγῳ. ταῖς οὖν τοιαύταις ἀνεπηρεάστοις ἐπαγωγαῖς, τοὺς ἐξ ἑκατέρου μέρους ἀποσφαλέντας μακρὰν ἀποπέμπεται ὁ λόγος τῆς ἐκκλησίας, καὶ τοῖς συκοφαντεῖν ἐθέλουσι τὴν ἀλήθειαν, χώραν οὐ δίδωσιν. εἰ μὲν γάρ τις φιλοδιαιρέτης διὰ τῆς τῶν δύο φύσεων ὁμολογίας, δύο ὑποστάσεις ἤγουν πρόσωπα συναγαγεῖν ἐπιχειροίη, οὐχ ἥκιστα μὲν καὶ ταῖς προλεχθείσαις ἐπαγωγαῖς, πολλῷ δὲ μᾶλλον τῷ ἑτέρῳ τῶν ὅρων διελέγχεται, καὶ μάλα ῥᾳδίως· φημὶ δὲ τῷ Μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη. οὗτος γὰρ ὁ ὅρος ἐναργῶς παρίστησι οὐκ ἄν ποτε ἐν ὑποστάσει γνωρισθῆναι τὴν κατὰ Χριστὸν ἀνθρωπότητα, εἰ μὴ ἡ τοῦ λόγου θεϊκὴ φύσις ὑπεισδῦσα τὴν παρθενικὴν νηδὺν, ἐξ αὐτῆς ἀρρήτῳ λόγῳ ταύτην ἑαυτῇ περιεμόρφου καὶ περιέ-

autẽ ſubiicit, *Citra diuulſionem ſimul & confuſionem*, ſignificat ipſas naturas poſtquàm conuenerunt, nõ eſſe hac vnitione innouatas, ſed tum earum vnitionem ſemper eodémq; modo ſe habentem perſeueraſſe, tum vtramque naturam abſque vlla immutatione in eadẽ eſſentiali definitione ac ratione permanere. Iſtiuſmodi verò adiectionibus aduerſus omnes inſidiationes comparatis, hæc Eccleſię oratio faceſſere illos iubet qui alterutrã in partem à vero exciderunt, nec vllum iis locum relinquit qui veritatẽ calumniari velint. Si quis enim diuiſionis amans, conetur ex iſta duarum perſonarũ confeſsione duas hypoſtaſes ſiue perſonas colligere, non parum quidem ex iis quas diximus adiectionibus, ſed multo etiã magis ex altera definitionũ illarũ valde facilè redarguitur, iſta videlicet qua dicitur vna eſſe natura Dei Verbi incarnata. Hęc enim definitio euidẽter oſtẽdit Chriſti humanitatẽ, nunquam in hypoſtaſi extituram fuiſſe, niſi Dei Verbi diuina natura vterum virgineum ſubingreſſa, ex ipſa virgine ineffabili quadam ratione ſibi eam efformaſſet atque effin-

πλατῖεν· ὥστε μηδὲ αὐτὰς τὰς πρώτας τῆς ζωοπλασίας ἀρχὰς ἐσχηκέναι τὴν προσληφθεῖσαν φύσιν ἄνευ τῆς οὐσιώδους καὶ φυσικῆς ἐμφυλοχωρήσεως τῆς προσλαμβανομένης αὐτὴν Θεοῦ λόγου φύσεως. καὶ τί λέγω τὰς τῆς ζωοπλασίας ἀρχὰς, ὅπου γε οὐδ' ἂν αὐτὴ ἡ μακαρία παρθένος ὑπὲρ τὸν ὅρον τῆς φύσεως γόνιμον ἔλαβε δύναμιν εἰς τὸ τεκνῶσαι, μὴ διὰ τῆς ἐνδημίας τοῦ λόγου εἰς τοῦτο παρορμηθεῖσα; πῶς οὖν αὐτὴ ἡ ἐν Χριστῷ ἀνθρωπότης ἐν ἰδίᾳ ζώσῃ ὑποστάσει καθ' ἑαυτὴν οὔποτε γενομένη, ἀλλ' ἐν τῷ προσλαβομένῳ αὐτὴν Θεῷ λόγῳ τὸ εἶναί τε καὶ ὑποστῆναι λαχοῦσα, ὑπόστασις ἂν λεχθείη ποτὲ ἢ πρόσωπον ἰδιοσύστατον καθ' ἑαυτὸ, καὶ ἀνὰ μέρος γνωριζόμενον ἔχοι; ἠλίθιον ὄντως καὶ μάταιον τὸ ταῦτα συνομολογεῖν, καὶ δύο ὑποστάσεις ἢ πρόσωπα ζητεῖν ἐπὶ τοῦ τοιούτου ἀποτελέσματος· εἰ μήτι ἄρα τις τοῖς χείλεσι μὲν τιμᾷ, καὶ ἀσπάζεται ταῦτα, ἡ δὲ καρδία αὐτοῦ πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' αὐτῶν. ὥστε εἴτις γνησίως καὶ ἐκκλησιαστικῶς ὁμολογεῖν ἐθέλει τὰς ἐν Χριστῷ δύο φύσεις, καὶ τὸ, μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη,

xiſſet.adeò vt ne prima quidem ipſa animationis principia natura hæc aſſumpta habitura fuerit,abſq; Diuinę illius Dei Verbi naturæ illam aſſumentis eſſentiali & naturali inſinuatione. Et quorſum ego animationis principia dico, quũ ne ipſa quidem beata Virgo vim illam præter naturæ fixas leges generandi habitura fuerit vt filium pareret,niſi ad hoc ipſum à Verbo eã incolente fuiſſet excitata? Quînam tandem igitur Chriſti humanitas quæ propria hypoſtaſi per ſe nũquam extitit, ſed cui demũ in Deo Verbo à quo aſſumpta eſt contigit vt eſſet ac ſubſiſteret, hypoſtaſis dicatur: aut perſonam habuerit propriæ per ſe ſubſiſtentiæ,& quæ ſigillatim agnoſci poſſit? Stultũ certè ac vanum eſt iſta ſimul fateri,& duas hypoſtaſes ſiue perſonas in eiuſmodi effecto quærere: niſi ſiquis fortè labris quidẽ hæc habet in pretio & amplectitur, cor autem ipſius ab iis lõgè diſſidet. Siquis eſt igitur qui ſyncerè & Eccleſiæ more velit duaş naturas confiteri,expanſis quoque manibus & integro corde illud, Vna eſt Dei Verbi natura incarnata, recipiat,

ὑπτίαις χερσὶ καὶ ὁλοκλήρῳ καρδίᾳ καταδεξάσθω ὡς τὰ προειρημένα δηλοῖ. εἰ δὲ συγχεῖν ἡμᾶς διὰ τοῦτο νομίζει τὴν θείαν οἰκονομίαν, ὡς τοῦ σεσαρκωμένου καὶ ἄλλως νοεῖσθαι δυναμένου, παρὰ τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον λαβὼν τὴν ἐπαγωγὴν, τὴν Σαρκὶ ἐμψυχωμένῃ, ψυχῇ νοερᾷ καὶ λογικῇ, παυσάσθω λοιπὸν τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. ἔστι δέ τι λέγω. Τὸ σεσαρκωμένην, (φήσεταί τις) δύναται ἐπὶ τῇ μιᾷ φύσει προσκεῖσθαι, καὶ ἑτέραν φύσιν ταύτῃ μὴ ἐπεισάγειν. τροπὴν δέ τινα, ἤτοι μεταβολὴν, ταύτης σημαίνειν, ὥσπερ λεγόμενον τὸν κρύσταλλον φύσιν ὕδατος εἶναι κεκρυσταλλωμένην. ἰδοὺ γὰρ τὴν φύσιν τοῦ ὕδατος μίαν εἰδότες, καὶ τὸ Κεκρυσταλλωμένην ταύτῃ ἐπάγοντες, ἑτέραν φύσιν διὰ τῆς τοιαύτης σημασίας οὐ προσεισάγομεν, μόνον δὲ πῆξίν τινα περὶ αὐτὴν γενομένην νενοήκαμεν, διὰ τῆς Κεκρυσταλλωμένην φωνῆς. πρὸς τοῦτο δὲ φαμὲν, ὅτι ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀποτελεσμάτων οὐκ ἀναδιπλασιάζονται αἱ τοιαῦται φωναί. ὁ δὲ ἀναδιπλασιασμὸς ἐνταῦθα σημασίαν φύσεως ἑτέ-

piat, ſicut antecedentia demonſtrant. Quod ſiquis propterea nos exiſtimat diuinam œconomiam confundere, quaſi *incarnatum eſſe*, poſſit etiam aliter intelligi, illa videlicet adiectione, *Carne animata, anima intelligente & rationis participe*, aliter accepta quàm pietati conſentanea oratio poſtulet: deſinat deinceps iis in quibus peccat quærere quod prætexat. Eiuſmodi autem eſt, quod dictũ volo. Voces iſtę, *Incarnatam eſſe Deitatem* (dicet aliquis) poſſunt vni & ſingulari naturæ conuenire, abſque eo vt alteram naturam ei ſuperinducat, ita nempe vt conuerſionem iſtius ſiue mutationem quandam ſignificet, quemadmodum Glaciem eſſe dicimus Naturam aquæ cõglaciatam. Ecce enim vnicam naturæ aquã quum agnoſcamus & hoc ei adiiciamus Quòd ſit conglaciata, minimè tamen alteram naturam ei adiunctã fuiſſe ſignificamus, ſed iſta conglaciationis voce cõpactionẽ quãdam in ea factam intelligimus. Ad hoc autem reſpõdemus, in eiuſmodi effectis, nullum geminationi locũ eſſe. Atqui iſta geminatio alterã naturam decla-

ρας ποιεῖται· οὐδὲ οὐ δυνάμεθα λέγειν ὕδατος φύσιν κεκρυσταλλωμένην κρυστάλλῳ, ἐπείπερ οὕτως σημήναιμεν ἂν ἕτερον εἶναι τὴν τοῦ ὕδατος φύσιν, καὶ ἑτέραν τὴν τοῦ κρυστάλλου· ὥσπερ ἡνίκα λέγομεν ξύλον κεχρυσωμένον χρυσῷ. διὰ γὰρ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ τούτου ἐνοήσαμεν ἄλλο τι εἶναι τὸ ξύλον, καὶ ἄλλο τὸν χρυσόν. οὕτως οὖν ἐνταῦθα ὅταν εἴπωμεν μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην, ἄλλό τι εἶναι τὴν θεότητα καὶ ἄλλό τι τὴν σαρκὸς φύσιν ἐναργῶς ὑποσημηνάμεθα· καὶ ὅτι μὴ αὐτὴ ἡ θεότης εἰς σάρκα μεταπεποίηται, ἀλλὰ μείνασα ὅπερ ἦν, διὰ τοῦ καταπετάσματος (τουτέστι τῆς προσληφθείσης ὑπ' αὐτῆς σαρκὸς) ἡμῖν πεφανέρωται. ἐντελῶς ἄρα καὶ ἡ τοιαύτη ἔννοια διὰ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἀποδέδοται τούτου. εἰ δέ τις πάλιν ἀναχυτικὸς καὶ συμφύρτης προσοίσεται μὲν τὸν τοιοῦτον ὅρον, ὡς συντρέχοντα δὴ τῷ αὐτοῦ δυσσεβήματι, μάλιστα μὲν καὶ αἱ προλεχθεῖσαι ἐπαγωγαὶ ὡς πορρωτάτω τὴν αὐτοῦ κακόνοιαν ἀποσείονται· πολλῷ δὲ μᾶλλον ὁ ἕτερος ὅρος, ὁ τὸν Χριστὸν ἐν δύο φύσεσι γνωριζόμενον ἀπαγγέλλων, καὶ λα-

rat. Exēpli gratia, Dicere nō possumus aquæ naturā esse cū glacie cōglaciatā, quoniā ita significaremus aliud esse aquæ naturam, aliud glaciem, quemadmodum quum lignum inauratum auro esse dicimus. Etenim ista geminatione, intellectum volumus, aliud esse lignū, aliud aurum. Sic igitur in hoc argumento, quum vnicam Dei Verbi naturam incarnatā esse dicimus, aliud esse Deitatem, aliud esse Carnis naturā perspicuè significamus, neque ipsam Deitatē in carnem esse cōuersam, sed id esse quod erat perseuerantem, hoc interueniente velo (id est, carne quam assumpsit) nobis aspectabilem factam esse. Hac igitur geminatione omnino huiusmodi sententia exprimitur. Quòd si quis è contrario cōflator & coagmentator, hanc quidem Ecclesiæ determinationē, sed vt suæ impietati fauentem admittat, tum aliç quas antè diximus adiectiones quamlōgissimè quod iste peruersè sentit, repellunt: tum verò vel maximè altera hæc determinatio, quæ Christum declarat duabus naturis dignosci, istiusmodi homi-

θρα κακουργοῦντα αὐτὸν ἀπελέγχων. οὗτος γὰρ ὁ ὅρος διαρρήδην βοᾷ, τὸ ἑδραῖον καὶ ἀνεκφοίτητον τῆς ἑκατέρας φύσεως ἰδιότητα κἀν τῇ ἑνώσει μεμενηκέναι, ὥστε ῥαδίως διαγνώσκειν δύνασθαι τί ἴδιον ἑκάστου τῶν συνελθόντων, καὶ τί τῶν οἰκείων ἕκαστον ἀλλήλοις παρέχον τὰ παρὰ τοῦ συνεφεστῶτος καὶ συγκειμένου ἀντικομίζεται. τοῦτο δὲ διηρθρωμένης ὄντως καὶ καθαρωτάτης ἑνώσεως, τὸ τὰ κοινὰ τοῦ συναμφοτέρου, καὶ τὰ ἴδια ἑκάστου τῶν συνημμένων ἐμφαίνειν. εἰ γὰρ μὴ ἰδιότης πρότον γνωσθείη, οὐδ' ἂν ἡ κοινότης ἐπιγνωσθήσεται. πῶς γὰρ ἡ ἔν τινι κοινωνία γενήσεται, μὴ ἔχοντος ἑκάστου τῶν κοινωνούντων ἴδιον τι; σκόπει δὲ οὕτως. ἴδιον τῆς προσλαβομένης Θεοῦ λόγου φύσεως, τὸ εἶναι υἱὸν Θεοῦ· ἴδιον τῆς προσληφθείσης ἀνθρώπου φύσεως, τὸ εἶναι υἱὸν ἀνθρώπου. κιρναμένων οὖν τῶν τοιούτων φύσεων, καὶ περιχωρουσῶν εἰς ἀλλήλας τῷ λόγῳ τῆς συμφυΐας καὶ τῆς ἑνώσεως, κιρνῶνται καὶ περιχωροῦσιν εἰς ἀλλήλας ὡσαύτως καὶ κλήσεις, καὶ γίνεται ἀμφότερα,

nis clādeſtinos malos conat' redarguit. Iſta enim definitio dìſertè clamat tum huius tū illius naturę ꝓprietatē firmā & nunquā extra ſuos limites progreſſam in hac etiam ipſa vnitione manſiſſe, vt facile ſit dignoſcere, quid ſit ſingulorū quæ coieͤrunt proprium, & quid de ſuo alterum alteri præbens, quænā viciſſim ab eo reportet, quicū ſimul ſubſiſtit & compoſitū eſt. Hæc autem eſt verè ſuis velut articulis diſtinctæ & puriſſimæ vnitionis dignoſcendæ ratio, ſi quis tum vtriuſque complexim cōmunia, tum ſingulorum quæ cohærent propria oſtēderit. Niſi enim priore loco quod proprium eſt noſcatur, ne id quidē quod cōmune eſt cognoſci poterit. Quînam enim fiet aliquorum cōmunio, niſi ſingula quæ coëunt proprium quippiā habeant? Hoc verò ſic conſidera: Filium Dei eſſe, propriū eſt naturæ Dei Verbi humanam aſſumentis: humanæ verò aſſumptę naturæ, Filiū eſſe hominis. Contemperatis igitur iſtis naturis & ratione iſtius coalitionis ac vnitionis mutuò in ſeſe recurrētibus iſtis naturis, cōtemperantur quoque ſimiliter, & mutuò in ſeſe recurrunt ipſæ ab illis deſumptæ appellationes,

εἷς υἱὸς Θεοῦ τε ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπου, τουτέστι τοῦ πατρὸς, καὶ τῆς παρθένου μητρός. ὅθεν, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος· καὶ, Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον ἐκ γυναικός. ἄρα οὖν ἀμεμφὴς ὁ ἐκκλησιαστικὸς λόγος· διὰ μὲν τοῦ εἶναι ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, Θεόν τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον, δύο φύσεις τὸν αὐτὸν ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἀπαγγέλλων. τὸ γὰρ Θεὸς, φύσεως ὄνομα, καὶ τὸ ἄνθρωπος, ὡσαύτως φύσεως ὄνομα. ἐπειδὴ οὖν ὁ αὐτὸς, Θεός ἐστι καὶ ἄνθρωπος, διὰ τοῦτο δύο φύσεις εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖται Κύριος. πάλιν δὲ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἕνα υἱὸν τοῦ τε Θεοῦ καὶ πατρὸς, καὶ τῆς παρθένου μητρὸς· τὸ δὲ υἱὸς ὄνομα ὑποστάσεως ὑπάρχει σημαντικὸν, οὐ φύσεως· διὰ τοῦτο καὶ μία ὑπόστασις τό, τε θεῖον ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπινον, ὁ Χριστὸς, παρὰ τῶν εὐσεβούντων δοξάζεται. Μίαν οὖν ὑπόστασιν καὶ δύο φύσεις πρεσβεύων ὁ λόγος τῆς ἐκκλησίας, μέσην τινὰ ὁδὸν πεπόρευται· οὔτε διὰ τὴν ἕνωσιν Μανιχαῖος, καὶ τὰς φύσεις φύσιν ἀναπλάττων, οὔτε διὰ τὴν διαίρεσιν τὴν κατ' ἐπίνοιαν τῶν ἡνωμένων

& vtraque cōiuncta, sunt vnus Filius Dei simul & hominis: Cuiusmodi est, Tu es Christus Filius Dei viuētis, Et, Misit Deus filium suum factum ex muliere. Caret igitur omni reprehensione quod dicit Ecclesia, per id quidem quod vnicum esse pronūtiat Iesum Christū Deū simul & hominem, pronuntiās duas naturas esse hūc ipsum vnicum Dominum Iesum Christum, quoniam Deus est naturę nomen, itémque Homo naturę nomen. Quandoquidem igitur idē est Deus & homo, ideo duas naturas esse vnicum & eūdem Dominum confitemur. Et rursum, quoniā ipse est vnicus Filius Dei Patris, & Virginis matris, Filij autem nomen hypostasin declarat non naturā: propterea, tum id quod diuinū est, tum id quod est humanū, simul coniuncta vnicam esse hypostasin piè sentimus. Itaque vnicā hypostasin & duas naturas pronuntians Ecclesia, media quadam via incedit, neque propter vnitionem Manichæis fauens & ex naturis naturam effingēs: neq; propter distinctionē quæ in ipsis naturis vnitis intelligi-

φύσεων, Παυλιανίζων, καὶ τὴν ὑπόστασιν ὑποστάσεις ποιῶν· ὅτι μὴ ἀνὰ μέρος ἓν τῶν ὁποτέρων ποιεῖται, ἢ τὴν διαίρεσιν χωρὶς τῆς ἑνώσεως, ἢ τὴν ἕνωσιν χωρὶς τῆς διαιρέσεως, ἀλλ' ἄμφω, καὶ μετ' ἀλλήλων. ἡνωμένως γὰρ διαιρεῖ, μίαν μὲν ὑπόστασιν λέγων, φύσεις δὲ δύο· καὶ διακεκριμένως συνάπτει, δύο μὲν φύσεις λέγων, ὑπόστασιν δὲ μίαν, ἔμπαλιν τῆς ἀθεολογίας, κατὰ τὸν μέγαν Γρηγόριον. ἐκεῖ μὲν γὰρ ταῖς ὑποστάσεσι διαιρῶν, ἑνοῖ τῇ φύσει· ἐνταῦθα δὲ, τῇ ὑποστάσει ἑνίζων, διακρίνει ταῖς φύσεσιν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ὑποστάσεις διάφοροι, φύσις δὲ, ἡ αὐτή· ἐνταῦθα δὲ, φύσεις μὲν διάφοροι, ὑπόστασις δὲ, ἡ αὐτή. εἴ τις οὖν κατὰ τὸν νοῦν τῆς ἐκκλησίας ἐκλαμβάνεται τὸ μίαν τὴν Θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην, ἀσπασίως καταδεξάσθω καὶ τὸ δύο φύσεις οὐσιωδῶς ἡνωμένας λέγειν ἐν τῷ Χριστῷ· εἰ γὰρ ἐπὶ παραστάσει καὶ σημασίᾳ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, μετὰ τὸ εἰπεῖν μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου, ἐπάγεται τὸ Σεσαρκωμένην, τίνι λόγῳ λοιπὸν ἀναδύεται τὸ δύο φύ-

tur Samoſatenizans, & ex hypoſtaſi faciens hypoſtaſes. Quoniam videlicet neutrumuis ſigillatim, id eſt, neque diſtinctionem abſque vnitione, neque vnitionē abſque diſtinctione facit, ſed vtrumque ſimul & mutuò coniunctum. Quum enim vnicā quidem hypoſtaſin, duas autem naturas dicit, ſic diſtinguit vt vniat: & quum, ordine conuerſo, duas naturas, vnicam autem hypoſtaſin dicit, contraria prorſus ratione loquitur quàm impiè de Deo ſentientes, vt ait magnus ille Gregorius. Iſti enim hypoſtaſibus Chriſtū diuidētes, vniunt eum natura: Eccleſia verò hypoſtaſis vnitatem ponēs, naturis eum diſcernit. Et apud illos hypoſtaſes quidem ſunt diuerſæ, vnica verò natura: in Eccleſia verò diuerſæ quidem ſunt naturæ, hypoſtaſis autem eadem. Siquis igitur ex Eccleſiæ mente accipit iſtud, *Vnam eſſe Dei verbi naturam incarnatam*, vltro & illud admittat, duas eſſe in Chriſto eſſentialiter vnitas naturas. Etenim ſi poſt illud dictum, *Vnā eſſe naturam Dei Verbi* adijcitur illud *Incarnatam*, vt ita repræſentetur & ſignificetur humana natura: qua ratione deinceps recuſauerit duas natu-

σεις ὁμολογεῖν, μίαν μὲν τὴν τοῦ Θεοῦ λόγου, ἑτέραν δὲ, τὴν ἀνθρωπίνην, ἣν αὐτὸς διὰ τῆς Σεσαρκωμένην λέξεως ἀπαγγέλλειν διισχυρίζεται; ἃ γὰρ ὁμολογεῖ, καὶ ἀριθμείτω, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον. εἰ δὲ αἰτιᾶται τὸν δύο ἀριθμὸν ὡς διχαστικόν τινα καὶ διαιρετικὸν, γινωσκέτω μὴ εὔλογον εἶναι τὴν τοιαύτην παραίτησιν· εἰ μὲν γὰρ (ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴρηται) εἰπὼν ὁ ὅρος δύο φύσεις ἁπλῶς ἐν τῷ Χριστῷ γινώσκειν, καὶ μηδὲν ἕτερον προσεπιφέρων ἀπεσιώπα, χώραν ἴσως ἐδίδου ταῖς τοιαύταις ὑποψίαις, ὡς μήπου τὴν ἑαυτοῦ ἔννοιαν σαφῶς παραστήσας, ὅπως οἶδε τὰς τοιαύτας δύο φύσεις ἔχειν πρὸς ἑαυτάς. εἰ δὲ ἐπάγει τὸ Ἡνωμένας, καὶ πρὸς τούτοις τὴν μίαν κηρύττει ὑπόστασιν, οὐδὲ ἐθέλοντί τινι συκοφαντίας τόπον παρέχεται. δέδεικται οὖν ἐκ παντὸς ὅτι ταυτὸν ἀμφοτέροις τοῖς ὁρισμοῖς τούτοις τὸ βούλημα, καὶ ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου ἑρμηνευτικὸς μᾶλλον, καὶ οὐκ ἐναντίος ὑπάρχει. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν προεισαγωγῆς εἴδει λελέχθω ταννῦ. ὁ δ' οὖν ὁ λόγος ὡρμήσθω διηγήσασθαι, ὅτι τῆς ἐκκλησίας παρεσταμένης τὰς ἐφ' ἑκάτερα τροπὰς, μέ-

ras confiteri, vnam quidem Dei verbi, alteram verò humanam, quam ipse voce illa *Incarnatã*, declarare sit conatus? Quæ confitetur, inquit Basilius, ea quoque numeret. Quòd si binarium numerum causetur separationẽ & diuisionem quandam inuehere, sciat tergiuersationẽ istã nulla idonea ratione niti. Etenim, si (vt paulò antè diximus) definitio illa Ecclesię, postquam simpliciter dixit duas sese naturas in Christo agnoscere, nihil insuper adducens ibi orationem sisteret, huiusmodi fortasse suspicionibus locum relinqueret, quasi sua ipsius sentẽtia non satis enucleatè repræsentata, quomodo videlicet naturas istas mutuò sese habere intelligat: quum autem adijciat *Vnitas*, vnicam prætereà hypostasin velut præconis cuiusdã voce promulgat. Demonstratum est igitur omnino, idem sibi velle vtramque illam Ecclesię determinationem, & vnam esse alterius interpretem, nedum vt inter se repugnẽt. Et hæc quidem à nobis quasi introductionis cuiusdam gratia dicta sunto. Pergens igitur narrabo de Seuero primæ Antiochenæ sedis vsur-

στην τε καὶ ἀληθεστάτην τεμνούσης ὁδὸν, Σεβῆρός τις τῇ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ προεδρίᾳ ἑαυτὸν εἰσωθήσας, τὴν ἑτέραν τῶν ὁμομοίρων τούτων δόξαν (τουτέστι τὴν κατὰ Μάνην, Ἀπολινάρειόν τε, καὶ Εὐτυχέα) διεκδικεῖν ἐπειρᾶτο, κυκῶν ὅση δύναμις αὐτῷ τὴν τῆς ἐκκλησίας εἰρήνην. ἐλαθεὶς δὲ τῆς Ἀντιοχέων, ὡς στασιώδης καὶ ταραξίας, τῇ Ἀλεξανδρέων κουφότητι λαίλαπος καὶ θυέλλης δίκην ἐνέσκηψεν. ἔνθα καὶ ἑτέρας καταιγίδος ἀντιπνευσάσης αὐτῷ, ἡμερώτερος μὲν καὶ ἧττον ζαλώδης αὐτὸς ἑαυτοῦ γίνεται· οἱ δὲ ὑπ' αὐτοῦ ἀπατηθέντες κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι διεσπάρησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ διῃρέθησαν χειρόνως ἢ πρότερον. διεσκέδασε γὰρ αὐτοὺς Ἰουλιανὸς, ἐπὶ χάρμα τῶν αὐτοῦ ἐχθρῶν, καθὼς γέγραπται. Ἰουλιανὸς δὲ οὗτος Ἁλικαρνασοῦ μὲν τῆς Ἀσίας ἐπίσκοπος ἦν, τῆς δὲ Εὐτυχιανῆς συμμοιρίας προαγωνιστὴς ἐκθυμότατος, Σεβήρου τε τὰ πρῶτα συνήθης καὶ φίλος, συγκεκροτημένοι τε ἄμφω κατὰ τῆς ἀληθείας. ὕστερον δὲ ἐμπεσόντος αὐτοῖς τοῦ τοιούτου ζητήματος, πότερον φθαρτὸν φύσει λέγειν ἔξεστι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου

patore, qui quum Ecclesia mediam illã viam tenens illa in alteram partem diuerticula vitasset, alteram istorum eiusdem factionis hominum opinionem, (Manetis dico, Apolinarij & Eutychis) asserere tentauit, Ecclesiæ pace quantum quidẽ potuit perturbata. Pulsus autẽ iste ab Antiochenis, vt qui seditiosus ac turbulentus esset, Alexãdrinorũ leuitati quasi turbo ac procella quædam incubuit; vbi quum altera ipsi tempestas reflasset, factus est quidẽ ipse nonnihil pacatior ac minus quàm antea tẽpestuosus, qui verò ab ipso decepti fuerant fluctuãtes & huc & illuc iactati, alij ab aliis disiuncti sunt multo peiore quàm antea conditione. Dissipauit enim eos Iulianus ille de quo scriptũ est, *Præbuisse ipsum suis hostibus gaudij materiem*. Iulianus autem iste, Halicarnassi Asiaticæ ciuitatis Episcopus, animosissimus fuit Eutychianarũ partiũ propugnator: Seueri primùm familiaris & amicus, vterque aduersus veritatem coniuratus. Postea verò dissidere inter se cœperũt, quum inter eos talis quædã quæstio incidisset, *Dicerene liceat, Corpus Domini*

ποτὲ, ἢ οὐδέποτε, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς ἑνώσεως ἀπαρνηθῆναι τὸ φθαρτῆς φύσεως τὸ ἰδίωμα, ὡς μιᾶς φύσεως γινομένων τῶν δύο, καὶ τῆς οὐσιώδους διαφορᾶς μηκέτι γινωσκομένης· τῆς δὲ κρείττονός τε καὶ θείου μᾶλλον πως ἐκνικησάσης, ἅμα τῇ πρώτῃ συναφείᾳ, καὶ πρὸς τὸ ἑαυτῆς ἰδίωμα τὸ ἧττον ἐν ἀκαρεῖ μεθαρμοσάσης τῆς κατ' αὐτὸ φυσικῆς ἰδιότητος. κοινὸν δὲ ἀμφοτέροις Ἰουλιανῷ καὶ Σευήρῳ τοῦτο τὸ ἀπόρημα. ἄμφω γὰρ τῆς συγχυτικῆς προεμάχουν ἑνώσεως.

mortale fuisse aliquando vel nũquã: & ab ipso incarnationis momento negare naturæ corruptibilis proprietatem, quasi videlicet duę naturę euaserint vnica, nec amplius essentialis differẽtia sit agnoscenda: & quasi Deitas vtpote præstãtior, simulatque primùm adiuncta est humanitati, superior euaserit, & inferiorem alteram naturam eo ipso tẽporis puncto ab eius naturali proprietate ad suam ipsius proprietatem translatam aptarit. Est autem vtrique tum Iuliano, tum Seuero communis hęc quæstio, siquidem ambo cõfusam vnionem defenderunt.

ΔΟΞΑ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ.

Ἰουλιανὸς γοῦν καλῶς ποιήσειν ᾤετο, εἰ παντάπασιν ἐξ ὑπόπτου χωρήσει κατὰ τῆς ἀληθείας· καὶ ἵνα μὴ ἑαυτῷ τε καὶ ταύτῃ πολέμιος ᾖ καὶ ἀνάρμοστος, ἀκόλουθον εἶναι νομίσας τῷ λέγοντι μίαν φύσιν, μὴ πρὸς ἑαυτὴν ἐναντίαν καὶ διαφερομένην ποτὲ ταύτην ποιεῖν· διαφορᾶς δὲ μὴ οὔσης, ἀσεβέστερον φανῆναι τὸ χεῖρον μετηχθὲν πρὸς τὸ κρεῖττον, τουτέστι τὸ φθαρτὸν πρὸς τὸ ἄφθαρτον. ταῦτα συλ-

OPINIO IVLIANI.

IVlianus igitur rectè se facturum statuit si prorsùs apertè aduersus veritatẽ ferretur: sed ne sibiipsi simul & veritati hostis & parum secum ipse cõsentiens videretur, existimauit ei qui vnicam naturam affirmaret conuenire ne hanc sibiipsi repugnantem & à seipsa differentem faceret: sublata verò repugnantia magis impium fore si diceret deteriorem ad præstantiorem, id est, corruptibile ad incorruptibile trãsiisse. Hæc autem

λογισάμενος, καὶ μηδὲν ἕτερον ἐναντιούμενον ἑαυτῷ περιϊδὼν, ἄφθαρτον ἀεί τε καὶ κατὰ πάντα τὴν τοῦ Κυρίου σάρκα ἐξουσιαστικῶς ἀπεφήνατο· Σεβῆρος δὲ τούτοις μὴ ἀρεσθεὶς, ὡς διαρρήδην κηρύττουσι τὴν ἀνάχυσίν τε καὶ σύμφυρσιν, οὔτε συνείσασθαι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐβούλετο, ὡς ἀκολούθως τῇ διαφορᾷ καὶ ταῖς ἰδιότησιν, καὶ τὰς φύσεις ἀπαριθμοῦσαν, περὶ ἃς ἡ διαφορὰ θεωρεῖται, καὶ ὧν εἰσιν αἱ ἰδιότητες φυσικῶς αὐταῖς ἐνυπάρχουσαι. καὶ τὸ συνθέσθαι ταῖς Ἰουλιανοῦ τολμηρίαις ἀναιδὲς ἅμα καὶ προπετὲς ὑπελάμβανε, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἢ γυμνῇ τῇ κεφαλῇ καὶ ἀπερικαλύπτῳ τῷ στόματι πολεμεῖν τὴν εὐσέβειαν.

autem quũ collatis rationibus conclusisset, & nihil aliud prospiceret qđ sibi aduersaretur, Domini carnẽ semper ac prorsus incorruptibilẽ fuisse authoritate quadam pronũtiauit. At Seuerus istis minimè acquiescens, vtpote quibus cõfusio & cõflatio naturarum disertè veluti præconio quodam promulgaretur, neque Ecclesiæ voluit reconciliari, quę, sicut naturarũ discrimen & proprietates necessaria consequutione postulant, naturas etiam ipsas numerat, in quibus differẽtia illa spectatur, & quarum sunt proprietates, & eæ quidem naturaliter ipsis insitæ: nec rursum audaciæ Iuliani est assensus, siquidẽ proiectæ impudentiæ hoc esse existimauit, neq; hoc aliud esse, quàm nudo, quod aiunt, capite & effræni prorsus ore aduersus pietatem bellum gerere.

ΔΟΞΑ ΣΕΒΗΡΟΥ, καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅρος.

Ἐκ τούτου Σεβῆρος γίνεται καὶ ἑαυτῷ, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τῷ γείτονι αὐτοῦ ψεύδει ἀντίθετος· καὶ οὔτε ὅλως ἀληθὴς, οὔτε ὅλως ψευδὴς, ἀλλ' (ὡς εἰπεῖν) ψευδαληθὴς, ὅμοιος τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐπινενοημένῃ μιᾷ

OPINIO SEVERI, & Ecclesiæ definitio.

Ab eo tempore Seuerus & sibiipsi & veritati, adeóq; vicino sibi mẽdacio repugnauit, neque prorsus verax, neq; prorsus mendax, sed (vt ita loquar) mendaciveriloquus, eíque cõpositæ quam cõmentus est na-

συνθέτῳ φύσει, διὰ τοῦτο καὶ πρὸς ἑαυτὸν μαχόμενος καὶ παλίμβολος, ἠλιθίως οὕτω καὶ ἀμαθῶς μέσον τι χρῆμα ψεύδους καὶ ἀληθείας ζητεῖν, ὅπερ οὐκ ἔστιν. μεσότητα γὰρ ἀληθείας καὶ ψεύδους οὔτε εὑρεῖν, οὔτε ἐπινοῆσαι δυνατόν. ἡ μὲν γὰρ ἀλήθεια μέση ἀεὶ καὶ ἀπαρέγκλιτος, καὶ διὰ τοῦτο ἑδραία καὶ πάντοθεν ἴση, καὶ εὐθύτονος. οὐ παραδέχεται οὖν ἑτερόν τι ἐγκάρσιον αὐτὴν ἐξωθοῦν τῆς οἰκείας στάσεως καὶ μονιμότητος. ἐκτοξεύει δὲ πᾶν τὸ ἐπιβούλως αὐτῇ προσπελάζον, καὶ τὸ μέσον αὐτῆς διασαλεύειν πειρώμενον· ὅπερ καὶ Σευῆρον ὑπ' αὐτῆς πεπονθότα εὑρίσκομεν. ἐπειδὴ γὰρ (ὡς ἔφαμεν) καινόν τι μέσον παρὰ τὴν ἀλήθειαν εὑρεῖν ἐπεχείρησεν, πλαγιασθεὶς, ἣν οὐκ ἔγνω μέσην ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ὁμοφύλου αὐτῷ ψεύδους πεποίηκε ταύτην. αὐτοῦ γὰρ Σευήρου μίαν φύσιν λέγοντος εἶναι τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν διαφορὰν τὴν ἐν τῷ Χριστῷ δεχομένου· Ἰουλιανοῦ δὲ, μίαν μὲν κατὰ Σευῆρον λέγοντος φύσιν, ἀναιροῦντος δὲ τὴν διαφορὰν, ἡ ἀλήθεια, τουτέστιν ὁ ἐκκλη-

turæ prorsus similis, ac proinde à seipso diffidens & planè incōstans, vt qui tam stultè & insciēter nescio quid medium inter mendacium ac veritatem quærat, quod nusquam est. Mediocritatem enim inter veritatem & mendacium, neque inuenire, neque mente concipere quisquam possit, quoniā veritas in medio semper consistit, in neutram partem inclinans, ideóq; firma, æqualis vndiquaque & in directum tendens. Itaque nihil admittit trāsuersum quod eam ex suo statu suáq; firmitate depellat: & procul sagittis cōfigit quicquid per insidias ad eā propius accedit, & cōcutere illam conatur, ne intra illud suū medium cōsistat, cuiusmodi quiddā ab ea retulisse Seuerum cōperimus. Aggressus enim ille (vti diximus) nouum quoddā medium trans veritatis fines excogitare, in obliquum actus, eam ipsam veritatem, quam non agnouit, mediam inter suā & sui contribulis falsitatem statuit. Quum enim Seuerus Christum dicat vnicam esse naturam, & simul eā quæ in Christo est differētiam admittat: Iulianus autem vnicam quidem naturā vt & Seuerus recipiat, differentiā verò tollat: Veritas, id est,

σιαστικὸς λόγος, τὴν μεσότητα ἑαυτῆς πανταχοῦ διασώζουσα, δέχεται μὲν τὴν διαφορὰν, οὐ κατὰ Σεβῆρον δέ. οὐ γὰρ οἶδε ποτὲ μίαν φύσιν ἑαυτῇ ἐναντίαν. δύο γὰρ φύσεις ἐν τῷ Χριστῷ γινώσκουσα, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, τούτων καὶ διαφορὰν τὴν πρὸς ἄλληλα τηλαυγέστατα θεωρεῖ. οὐ γὰρ ταυτὸν θεότης, καὶ ἀνθρωπότης· εἰ καὶ εἷς ὁ Χριστὸς ὁ ἐν ἀμφοτέραις ὑπάρχων, καὶ ἀμφότερον. εἰ γὰρ καὶ τὸ συναμφότερον ἕν, ἀλλ᾽ οὐ τῇ φύσει· τῇ δὲ συνόδῳ, ὡς ὁ ἐκκλησιαστικὸς κήρυξ ἀριδήλως βοᾷ. μὴ δεχομένη δὲ ἡ ἐκκλησία κατὰ Σεβῆρον τὴν διαφορὰν, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἑαυτῆς λόγον, οὐκ ἀποβάλλεται ταύτην καθ᾽ ὁμοιότητα τοῦ Ἀλικαρνασέως. σάρκα γὰρ ἀληθῆ καὶ ψυχὴν νοερὰν μετὰ τῶν οἰκείων ἰδιωμάτων ἀναλαβόντα τὸν Θεὸν λόγον ἐπίσταται, καὶ ἑνωθὲν οἶδε τῷ φθαρτῷ τὸ ἀθάνατον, ὡς ὁ περιλεχθεὶς θεολόγος Γρηγόριος ἔφη. ἀφ᾽ οὗ, ὅπερ ἐλέγομεν, μέση μεμένηκεν ἀμφοτέρων, καὶ ἀκίνητος ἡ ἀλήθεια· ἀποβαλλομένη μὲν κατὰ

Ecclesiastica determinatio, suã illam mediocritatẽ vbique perpetuò seruãs, admittit differentiam, at nõ ex Seueri sententia. Nullam quippe naturã sibiipsi repugnantem agnoscit. Duas enim in Christo naturas, vnam Deitatis, alteram humanitatis profitens, earum quoque differentiam qua fit vt vna ab altera differat quàm maximè dilucidè contemplatur. Nã aliud est Deitas, aliud Humanitas, quanuis vnus Christus in vtrisque & vtrumque existat: & quanuis vtrumque simul sit vnum quiddam, non est tamen vnum natura, sed per earum concursum, sicut Ecclesia præconis instar promulgat. Ecclesia porrò differentiam istam non ex Seueri sententia sed suo demum sensu admittens, eam tamen minimè vt Halicarnasseus ille abiicit. Nouit enim à Deo Verbo verã carnem & animam intelligentem cum suis peculiaribus proprietatibus assumptam esse, & Immortale agnoscit Mortali vnitum, vt Theologus Gregorius ait, cuius antea meminimus. Itaque, sicut diximus, media inter illa duo & immota manet veritas, vtpote quæ natu-

Σεβήρου μίαν φύσιν, καὶ διαφοράν. αἰνίγματος γὰρ καὶ τερατομυθίας οὐδὲν ἧττον διενήνοχε τοῦτο. πῶς γὰρ ἡ αὐτὴ φύσις δύο ἔσται τὰ ἐναντία; πῶς δὲ καὶ ὑποστήσεται κατ' αὐτὸ τὸ πεφυκέναι πολεμουμένη ὑφ' ἑαυτῆς, καὶ ἑαυτὴν πολεμοῦσα; καὶ ἐν τούτῳ δὲ κατὰ καιρὸν μνημονευτέον τοῦ Κυρίου βοῶντος, ὅτι πᾶσα οἰκία ἢ βασιλεία καθ' ἑαυτῆς μερισθεῖσα οὐ σταθήσεται. εἰ οὖν κατ' αὐτὴν ἡ μία φύσις ἐμερίσθη ἐφ' ἑαυτήν, πῶς σταθήσεται ἡ ταύτης ὕπαρξις; ἀφ' οὗ καὶ κατὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας, κατά τε αὐτὸν τὸν τοῦ Κυρίου λόγον, δι' ὧν γε ποιῶν ὁ τῆς ἐκκλησίας λόγος οὐ παραδέχεται μίαν φύσιν πρὸς ἑαυτὴν διαφερομένην καὶ ἑαυτῇ ἐναντίαν, κατὰ τὴν τοῦ Σεβήρου ἄστατον καὶ μαχιμωτάτην ἐπίνοιαν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κατὰ Ιουλιανὸν παντάπασι τὴν διαφορὰν ἀποβάλλεται ἡ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία. εἰ γὰρ μία μὲν φύσις κατ' ἐκεῖνον ὁ Χριστὸς, καὶ διαφορὰν οὐσιώδη μὴ καθ' ὁποιοῦν παραδέδεκται, ἓν τῶν ὁποτέρων ἀνάγκη πάντως ὁμολογεῖν τὸν ταῦτα διισχυριζόμενον· ἢ ἄνθρωπον ψιλὸν εἶναι τὸν Κύριον, καὶ τὰ θεῖα λεγόμενα

ram vnicam ſimul & à ſeipſa diſſidentem minimè cum Seuero ſtatuat. Nihil enim inter hoc dogma, & ænigma ſeu prodigioſam quãdam fabulam intereſt. Nam quînam tandem vnica natura ex duabus inter ſe repugnantibus extiterit? & natura quæ tũ à ſe ipſa oppugnetur, tũ ſeipſam oppugnet in ipſo ſuæ exiſtentiæ momento quomodo ſubſtiterit? Qua in re cõmodum etiam fuerit meminiſſe Domini clamantis, Nulla domus, & nullum regnum inter ſe diſſidens ſtabit. Itaque, ſi quæ natura à ſeipſa diſſideat, quomodo ſtabit eius exiſtentia? Rectè igitur ſeſe gerens, vt ex ipſis communibus notitiis, & ex Domini ſermone æſtimare licet, Eccleſia, non admittit naturam à ſemetipſa diſſidentem, ac ſibiipſi repugnãtem, ex illo Seueri commento, quod cõſiſtere non poteſt & ſemetipſum oppugnat. Sed nequaquam rurſum hæc Dei Eccleſia ex Iuliani ſententia differentiam iſtam prorſus repudiat. Etenim, ſi Chriſtus, ita vt ille ſentit, vnica eſt natura, nullam quacũque in re differentiã Eſſentialẽ recipiẽs: eũ qui hæc affirmet neceſſe eſt alterutrũ iſtorũ duorũ profiteri: nempe vel nudum hominem eſſe Dominũ, & diuina

ἐπ' αὐτοῦ κατὰ θείαν δύναμιν ἑτέραν παρ' αὐτὸν οὖσαν, καὶ ἐν αὐτῷ οὖσαν, καὶ ἐνεργοῦσαν πεπρᾶχθαι· ἢ Θεὸν γυμνὸν καὶ μὴ ἐνανθρωπηκότα εἶναι τὸν Χριστὸν, καὶ τὰ λεγόμενα ἐπ' αὐτοῦ ἀνθρώπινα, μὴ ὡς ἄνθρωπον ἀλλ' ὡς Θεὸν ταῦτα παθεῖν, εἰς τὴν μίαν αὐτοῦ φύσιν ταῦτα ἀναδεχόμενον. ἢ εἰ μηδὲ ἓν τῶν εἰρημένων, φαντασίᾳ τινὶ καὶ ἀπάτῃ λέγειν περὶ αὐτοῦ δεδρακέναι ἅπερ ἔδρα, ἤτοι τὰ θεῖα, ἤτοι τὰ ἀνθρώπινα· καὶ τὸ σύμπαν ψευδῆ εἶναι τὴν περὶ αὐτοῦ πᾶσαν εὐαγγελικὴν ἱστορίαν, καὶ μάτην ἀπατᾶσθαι τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ κενὴν μακαρίαν εἶναι, τὸ δὴ λεγόμενον, τὴν εἰς Χριστὸν ἐλπίδα. καιρὸς δὲ λοιπὸν καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου λέγειν, Κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν. εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτύρησεν κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστὸν ὃν οὐκ ἤγειρε. ματαιότης δὲ μᾶλλον ὄντως οἱ τοιοῦτοι συλλογισμοὶ, καὶ τῆς πίστεως ἀνατροπὴ, κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον. ἐκ παντὸς οὖν ἀποδέδεικται κεκαθαρμένην ἀντιρρήσεως ἁπάσης, καὶ ἀνεξέλεγκτον

opera quæ de ipſo ferũtur, ſic à diuina natura fuiſſe geſta, vt ipſa aliud quiddã eſſet quàm ipſemet Chriſtus, in ipſo nimirũ ſita vt illa efficeret: vel Chriſtũ eſſe nudũ Deum ac minimè hominem factum: & quæ de ipſo humanè dicuntur, eum nõ eſſe perpeſſum vt hominem, ſed vt Deum qui in vnicam ſuam naturã hæc receperit. Quod ſi neutrum iſtorum quæ diximus fateatur, dicere ſanè oportuerit de Chriſto, quòd quæcũque fecit, ſiue humana, ſiue diuina, imaginariè & præſtigioſè fecerit, & vanam eſſe omnem de eo ſcriptam Euangelicam hiſtoriã, temeréque deceptos Chriſtianos, & vanum eſſe quod de eorũ beatitate dicitur qui in Chriſtum ſperãt. Denique opportunè illud Apoſtoli dictum vſurpauerimus, Inanis certè fuerit prædicatio noſtra: & ipſum Apoſtolum cõpererimus falſa de Deo teſtificatum, vt qui de Deo ſit teſtatus quòd Chriſtum excitarit, quem non excitarit. At potiùs certè iſtiuſmodi ratiocinationes mera fuerĩt vanitas, &, vt ait Gregorius Theologus, Fidei ſubuerſio. Demõſtratum eſt igitur ſolam ſanctæ & vniuerſalis Eccleſię Dei ſententiam ita purã eſſe vt neque ei cõtradici, neque in ea quicquã redar-

εἶναι, καὶ μόνην ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἑστάναι τὴν δόξαν τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας· ὅταν μὲν τὸν τρόπον καθ' ὃν γέγονεν ἡ ἐκ θείας φιλανθρωπίας πρὸς ἡμᾶς συγκατάβασις βούληται παριστᾶν, τὴν μίαν τοῦ Θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην ὁμολογοῦσαν· ὡς ἅτε τοῦ Θεοῦ λόγου, ἀνάρχου τε ὄντος καὶ ἀϊδίως ἐν τῷ πατρὶ, ἐν ὑστέρῳ δὲ δι' ἡμᾶς καὶ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐνανθρωπήσαντος, καὶ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαβομένου, καὶ κατὰ πάντα ἡμῖν ὁμοιωθέντος δίχα μόνης ἁμαρτίας. ὅταν δὲ τὰ ἐν οἷς ὁ Χριστὸς, ἢ καὶ ὅσα ὁ Χριστὸς βούληται θεωρεῖν, δύο φύσεις οὐσιωδῶς ἡνωμένας ὁμολογοῦσαν, κἀκ τούτου παριστῶσαν τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἐλέους καὶ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς, καταδεξαμένου διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς στοργὴν, συνεῖναί τε καὶ συναριθμεῖσθαι τῇ ἑαυτοῦ φύσει τὴν ἡμετέραν. καὶ χάρις τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ· καὶ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.

gui poſſit: & ab vnicæ ſanctæ & vniuerſalis Eccleſiæ Dei ſententiæ partibus veritatem ſtare. Nam tum quidem quum exprimere vult quo modo Deus pro ſua in homines propenſa voluntate ad nos vſque ſeſe dimiſerit, vnicam Dei verbi naturã incarnatã profitetur, Deo Verbo nimirũ qui initio caret, & ab æterno in Patre extitit, poſtea propter nos & noſtram ſalutem homine facto, aſſumptóque Abrahami ſemine nobis (excepto vnico peccato) per omnia aſſimilato. Quum autem ea quibus Chriſtus cõſtat & quæ ſunt ipſe Chriſtus cõſiderat, duas naturas eſſentialiter vnitas profiteatur, & ex eo nobis excellentem illam magnitudinem miſericordiæ & miſerationis Dei ſpectãdam proponit, qui pro ſuo in nos amore nobiſcum verſari, adeóq; ſuam ipſius cum noſtra cõnumerari naturam ſuſtinuerit. Sit igitur Deo gratia de hoc inexplicabili munere. Et de his quidem hactenus.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.



LECTORI ORTHODOXO I. M. Salutem.

IN actis OEcumenicæ Synodi quintæ, quæ sub Iustiniano Constantinopoli coacta est aduersus Monothelitas, circiter annum Domini 551, frequens est mentio Theonæ, qui presbyter sancti montis Sinai, & (vt vertit Latinus interpres) ambasiator Ecclesiæ Pharan & Lauræ Rhaitæ vocatur.) Inde hunc quoque nostrum Theodorum ijsdem aut proximè sequutis temporibus prodijsse apparet, ex quo ferè ad verbum citata in Suidæ collectaneis inuenies, quæ de istis hæreticis sigillatim hîc scribuntur. Est autem opportunè repertus hic libellus in vetustißimo manuscripto exemplari, Constantinopoli allato, quem Theodorus noster Beza Latinè vertendum, & in lucem edendum putauit, vt eos tandem aliquando sui pudeat qui veteres istas hæreses nostris temporibus instaurant.

SVMMA ORTHODOXÆ doctrinæ de duarum in Christo naturarum hypostatica vnione.

DVo, vt ita loquar, fundamentalia in Christo vnico nostro Seruatore nobis spectanda sunt. Quis sit ipse nimirũ, &c, Quorsum nobis datus à Patre. Hoc posterius nũc nõ attingo. De priore sic ex verbo Dei & vniuersalis Ecclesiæ perpetuo consensu statuendum est. Filium illum Dei coæternũ & coëssentialem Patri, τὸν λόγον videlicet, vnum quidem essentia Deum cũ Patre & Spiritu sancto, hypostasi verò, siue persona ab vtroque reipsa distinctum, temporibus ab æterno constitutis humanam sibi naturam totam ex Virginis Mariæ substantia, virtute Altissimi creatam sibi sic vniuisse, vt vnica atque singularis persona sit Iesus Christus, verus Deus & homo. Qua in re hæc obseruanda sunt in primis.

1 Vnita dici non quæcunque coniunguntur, sed quæ sic iunguntur vt ad constituendum vnum quiddam quod ex pluribus illis sic coniunctis constet, concurrant.

2 Naturas, nempe θεότητα & ἀνθρωπότητα, hîc vocari ipsummet Deum λόγον, & ipsammet animam & carnem humanam, id est, res ipsas, non autem earum duntaxat effecta siue ἐνεργείας, ac multò minus aliquod spectrum siue imaginarium quiddam quod oculos ludificetur.

3 Cũ ipsis naturis intelligi idiomata ἰδιώματα, id est, proprietates essentiales, quibus fit videlicet vt natura quæque sit quod est, & vt vna non sit altera.

4 Hac vnione non misceri substantias ipsas, neque earum vel idiomata, vel operationes, vt ex duabus personis confla-

cōflatis, Deo videlicet & homine, fiat Christus θεόφορος, & fiāt eius actiones θεανδρικαί. sed vt ex duabus naturis, quarū vna nempe humanitas assumpta, in altera, nempe in Deitate Verbi assumēte, subsistat, Christus constet θεὸς καὶ ἄνθρωπος: ista videlicet non constituente hypostasin, sed in hypostasi τοῦ λόγου subsistente, & ita cōstituta vnica persona (quia inseparabiles sunt naturæ) vt Deitati diuina, humanitati humana distinctè tribuantur: quæ naturæ tum in sese tum in suis proprietatibus essentialibus & earundē operationibus manent reipsa distinctæ.

5 In Christo igitur est aliud & aliud tum natura tum proprietate essentiali, tum voluntate & operatione: at non est in Christo Alius & Alius, quoniam Christus vnica est hypostasis.

6. Sicut igitur ὁ λόγος non est homo alia ratione quàm quia humanam naturam assumpsit, nō autē quasi Deitas Verbi sit facta humanitas, aut naturæ, aut essentialis vllius proprietatis aut operationis in ipsam transfusione, ac proinde nō in sese, sed in assumpta carne: eâdē prorsus ratione homo iste idcirco est ὁ λόγος, quoniam hic illū assumpsit, non quòd humanitas euaserit Deitas, aut essentiæ, aut essentialis vllius proprietatis aut operationis in ipsam effusione, ac proinde non in sese sed in assumente natura, quod apud Scholasticos gratia vnionis dicitur.

7 Illud tamen fatendum est, istius hypostaticæ vnionis vi naturam assumptam ab assumente perfici, non autem è contrario in assumentem ab assumpta aliquid infirmitatis redundare, quod apud Scholasticos Gratia habitualis non ineptè appellatur.

8 Imò & illud verum eſt, aſſumptam carnem à Deitate Verbi, eò vſque eſſe prouectam vt ſola Deitate ſit inferior. Sed tria hîc ſummopere obſeruanda ſunt.

9 Vnum, ἀντιφυσικὰ dona, id eſt, quibus effuſis natura humana iam abſorberetur & fieret θεότης, diſtinguenda eſſe ab ὑπερφυσικοῖς, quorum pleniſſima abundantia in naturam illam aſſumptam effuſa facit vt illa humana natura non κατὰ γένος ſed κατὰ τὸ πλέον à creatis cæteris rebus differat.

10 Alterum, hanc ſummam efficacitatem in aſſumptam carnem fuiſſe gradatim effuſam, non ab ipſo vnitionis momento, quoniam Chriſtum oportuit infirmitatibus omnibus noſtris (excepto peccato) reipſa obnoxiã carnem ſuſcipere, donec impletis omnibus ad ſalutem noſtram neceſſariis, nomen ſupra omne nomẽ (Deitatem ſemper excipe) adipiſceretur.

11 Diſtinguẽdas abſtractas voces Deitatis & humanitatis à vocibus concretis Dei & Hominis. Nam vt verum eſt Deum eſſe hominem vnione de qua diximus, ita impium eſt dicere humanitatem eſſe Deitatẽ, ſiue eſſentia, ſiue eſſentiali vlla proprietate, aut operatione.

His poſitis cum dogmate τῶν δοκητῶν cõponantur iſtæ Andreæ Muſculi theſes.

Muſculus in articulis de Cœna Domini quos Eccleſiis & Scholis Marchionatus recèns obtruſit.

Aſcendere Filium hominis nihil aliud eſt & ſignificat quàm diſparere. Et, Filij hominis in cælum aſcẽſio nihil aliud eſt quàm viſibilis diſparentia.

Filius hominis aſcendit in cælum non loci mutatione ſecundum perſonam, ſed modo præſentiæ viſibilis in inuiſibilem mutato, euaneſcentia ſeu diſparentia quadam.

Cælum in quod aſcendit Filius Dei, non ſignificare cælum elementare ſtellatum, ſed gloriam Dei nullis locorum ſpatijs circunſcriptam.

Cum

Cum dogmate quo ἡ θεότης in θειότητα, id est, ipsa Deitas verbi in dona ipsius in assumptã carnem effusa transformatur, siue gratia vnionis cum gratia habituali confunditur, & pro naturarum vnione tantùm ἐνεργητικὴ παρουσία constituitur, ac proinde persona duplex separatim ponitur, simúlq; proprietatibus essentialib⁹ per realem effusionem communicatis, humanitas Deitati exæquatur, comparandæ sunt istæ Brentij & Iacobi Andreæ sententiæ.

Hæc sententia, VERBVM CARO FACTVM EST, *nihil aliud significat quàm quòd Filius Dei filium hominis ita assumpserit vt effundat in eum omnem suam maiestatem: & sic eum impleat, vt communicet cum eo omnem suam potentiam, sapientiam, scientiam, & præsentiam.* Fol.40.recognitionis & deinceps.

Quod est inter Christum & Petrum discrimen? Vterque enim est homo, & in vtroque est Deus. Dicis, Illud est discrimen quòd Christus non tantùm sit homo, sed etiam Deus. Petrus autem tantùm sit homo, non etiam Deus. Atqui vt in Christo inhabitat diuinitas eáque tota, secundum essentiam, potentiam, & præsentiam: sic & tota inhabitat in Petro. Vbicunque enim Deus est, totus est. Non potest igitur hac ratione inter Christum & Petrum discrimen esse vt dicamus Christum hominem esse Deum, Petrum autem non esse Deum. Christus edidit multa miracula: edidit etiam Petrus, & quidem potentia diuina non longè absente sed omnino præsente. Christus vidit futura, vidit & Petrus, & vaticinatus est. Christus, mortuus & sepultus resurrexit & ascendit in cælum. Sed & Petrus resurget & ascendet in cælũ, & quidem, quod penè admirabilius est in Petro quàm in Christo, corpore suo iam in puluerem redacto. Dicis, Christus resurrexit à morte sua virtute, Petrus aliena: Imò sicut Christus excitatus est diuina virtute, ita resurget Petrus diuina virtute, eáq; nõ minus ipsi q̃ Christo præsente, q̄ vbicũq; sit diuinitas, ibi sit tota. Christus vidit absentia, vidit & Petrus. Act. 5. sicut & Elisæus. Itaq; ex isto Euãgelistæ dicto, Verbũ caro factũ est, quod de Christo dicitur, non de Petro, discrimen Christi & Petri eo statuendum est quòd Filius Dei etsi sua essentia implet Petrum sicut & hominem Christum, non tamen cõmunicat Petro omnes

ſuas proprietates, ſed tantùm nonnullas.

Viuificat enim Petrum, conſeruat Petrum in vita, Petro dat poteſtatem eijciendi dæmones, imò etiam excitandi mortuos. Interea verò non facit eum omnipotentem, omniſcientem, omnipræſentem.

Pag. 63. *Exæquamus humanitatem Chriſti diuinitati, non οὐσίᾳ ſed ἐξουσίᾳ, non eſſentia ſed potentia, non natura ſed gloria, non ſubſtantia ſed maieſtate.*

Pag. 131. *Diſcrimen inter Chriſtum & alios homines non conſtat propriè in habitatione Filij Dei in filio hominis, ſed communicatione proprietatum quibus filius hominis ab inhabitāte Filio Dei ornatur, vt humana natura ſit receptaculum auguſtiſſimum omnium cæleſtium & diuinorum beneficiorum.*

Pag. 143. *Quod dicit Theodoritus & alij, corpus humanum habere in altero ſeculo eandem circunſcriptionem quam habuit in hoc ſeculo, nullo rectè intellecto ſacræ Scripturæ teſtimonio dicit, & eſt puerilis cogitatio de rebus cæleſtibus.*

Pag. 144. *Quum Chriſtus ait, Vado paraturus vobis locum, non loquitur de loco, ſed metaphoricè de felicitate & beatitudine, vt ſit hic ſenſus, Vado ad paſſionem & ad mortem qua paraturus ſum vobis Patrem propitium, vt vos mecum perpetuò felices reddat.*

Ibidem. *Ait Chriſtus, Veniam vt vbi ſum ego & vos ſitis. Et reſpondet Philippo, An neſcis quòd in Patre ſum, & Pater in me? Eſt ergo Chriſtus in Patre. Et quum credentes ducat eò vbi ipſe eſt, ſequitur quòd faciat vt & ipſi ſint in Patre, id eſt, habeant propitium Patrem, & fruantur vnà cum ipſo paterna hæreditate.*

Pag. 166. *Aſſumi in Deum non aliud eſt quàm in cæleſti & diuina gloria collocari.*

Pag. 167. *Aſcenſio Chriſti in cælum fuit externū ſpectaculum vſque ad nubes, nec pueriliter cogitandum eſt quòd progreſſus ſit phyſico & corporali modo ad fictitium illud cælum quod Empyreum vocant: vbi commoretur ea forma qua viſibiliter aſcendit, ſed ſentiendum eſt quòd depoſita forma non quidem eſſentiali ſed accidentali quam in externo aſcenſus ſpectaculo ad tempus aſſumpſit per diſpenſationem, receperit formam Dei quæ aliquandiu tecta fuerat forma ſerui, & perrexerit omni ſua maieſtate quam habuit, frui.*

Pag. 191. *Chriſtus dicitur corpore ſeu humanitate ſua penetraſſe cælum & aſcendiſſe ſuper omnes cælos, non quòd deſeruerit hoc cæ-*

lum, aut terram, & quæ in eis sunt, sed quòd non in hoc cælo ita hæreat, vt non etiam omnia impleat.

Etsi Christus ab externo spectaculo ascensus sui in cælum dicitur consedisse ad dextram Dei Patris sui omnipotentis, tamen veritas huius rei non tunc primùm facta est quum Christus ascendit visibiliter in cælum, & misit discipulis Spiritum sanctũ, sed quum Verbum caro factum est, & assumpsit humanitatem in Deum. Pag. 147.

Si Christi humanitas in dextra maiestatis circunscriberetur locis, non esset præstantior Angelis factus: quippe quòd circunscribi certo loco non sit summæ maiestatis, sed aut corporalis infirmitatis, aut spontaneæ, ad gratificandum aliorum infirmitati, dispensationis. Pag. 149.

Si Christus humanitate sua sedet ad dextram maiestatis & omnipotentiæ Dei Patris sui, manifestũ est ꝙ vbicunque fuerit maiestas & omnipotentia Dei, ita sit quoque Christus humanitate sua. Pag. 155.

Christus non erat in sepulchro, mortuus videlicet, qualẽ mulierculæ quærebant, neque iuxta externum aspectum. Erat autem non in sepulchro tantùm, verùm etiam in cælo & in terra, iuxta diuinitatis suæ maiestatem. Voco autem nunc diuinitatem Christi, non eam quam Filius Dei in se ab æterno habuit, sed quam tempore incarnationis Filio hominis communicauit, siue in assumptam humanitatem effudit. Pag. 171.

Iam audiamus Iacobum Andream apertè personam diuidentem, proprietates essentiales cõfundentẽ, θεανδρικὴν denique operationem vnicam statuentem.

Humanitas à diuinitate perficitur, quæ realiter suas proprietates humanitati communicat, vt sit non modò viua, sed etiã viuificatrix: non tantùm potens, sed etiam omnipotens: humana, inquam, natura, non sola diuina. In disputatione de Maiestate hominis Christi, thesi 19.

*Non est imaginanda aut fingenda alia Dei in Christo quàm in creaturis reliquis omnibus, quoad οὐσίαν, diuinitatis præsentia: quæ vt in creaturis ἐνεργείᾳ discernitur, quòd alia in alys agat, & operetur: ita in Christum tota effunditur, vt iam extra ipsum nihil, sed in homine (*hoc concedit Ecclesia*) & per hominem Christum (*hoc negat Ecclesia de abstracto humanitatis*) omnia in omnibus operetur.* Thesi 20.

Thes.11. *Atque hæc est communicatio plenitudinis omnis deitatis, de qua loquitur Apostolus Coloss.1.*

Thes.12. *Quod diuinæ per essentiam est, id humanæ suo modo per accidens communicatur.*

Thes.16. *Humanitatem Christi diuinitati eius non οὐσίᾳ, sed ἐξουσίᾳ, non essentia, sed potentia, non natura, sed gloria, non substantia, sed maiestate exæquamus.*

Thes.34. *Quum diuinitas in vnitatem personæ assumpserit hominem, cuius vnionis ratio ac definitio est plenitudinis Dei communicatio, sequitur ipsam quoque humanitatem Christi vbique præsentem esse.*

Apologia ad theses Ingolstadianas, pag.18. *Λόγος per humanitatem Christi omnia administrat.*

Pag.19. *Apostolus per formam Dei secundum quam Christus dicitur æqualis Deo, intellexit dona in ipsam carnem assumptã realiter effusa.*

Pag.24. *Res omnes à Deo subsistentialiter sustentantur.*

Pag.25. *Homo Christus dicitur Deus, non quia Deus sit in ipso (qui in omnibus creaturis est, non modò natura, sed etiam secundum subsistentias) sed quia in assumptione carnis dedit huic homini omnem potestatem in cælo & in terra, communicauit ei omnia dona, &c.*

Ibidem. *Diuinitas hominis Christi non est illa οὐσιώδης, & æterna cũ Patre & sancto Spiritu essentia communis, sed communicata à secunda hypostasi. Et vt vno verbo dicam, quum hominem esse Deũ dicimus, nihil aliud intelligimus quàm quòd homo ad dextram Dei sedeat. Nam carnem assumere in Deum, nihil aliud est quàm omnem suam plenitudinem ei communicare.*

Pag.33. *Potentiam Dei ideo infinitam dicimus, quia à nobis finiri nõ potest. Deus autem probè finem & modum nouit suæ & potentiæ & sapientiæ, quam omnem participasse humanitatem Christi manifestissime Scriptura testatur.*

Pag.37. *Inter inhabitationem Dei in sanctis & in Christo hoc vnum est discrimen, quòd sanctis distribuat sua dona dimensa, Christo autem immensa.*

Pag.38. *Christus homo hoc habet commune cũ omnibus sanctis, quòd cum eo Deus personaliter fuit vnitus.*

Pag.41. *Nestoriani sunt, qui vnionem personalẽ definiunt solo naturarum conuentu, qui fit in subsistentia Verbi.*

Pag.56. *Augustinus hoc dicto, Non esse consequens vt quod in Deo est ita sit vbique vt Deus, non negat humanitatem Christi esse vbique,*

vbique, ſed negat eo modo eſſe vbique, quo diuinitatem.

Certum eſt ex Chriſti verborum ſententia, eius humanitatem fuiſſe in cælo, & ſublimiorem quàm in cælo, quum eſſet in terra. Pag. 60.

Quum corpus Chriſti glorioſum non amplius ſit phyſicum, ſed ſpirituale, quis id dicet moueri de loco in locum? Pag. 63.

His denique ſuccinentem quoque Andræam Muſculum audiamus.

In corpore Chriſti à momento incarnationis non eſt quærendus ordo naturarum. alioqui ad eius conceptionem non opus fuiſſet alio modo quàm naturali. Itaque propter hāc admirabilem conceptionem & natiuitatem, & duarum naturarum vnionem in vnam perſonam, non poteſt dari locus in quo ſit Filius Dei ſecundum diuinam naturam, vt ibi non ſit filius hominis ſecundū humanam naturam, & ante & poſt aſcenſionem & ſeſſionem ad dexteram Patris. Et quum ſit vnus & idem Chriſtus, ſicut ſecūdum aſſumentem, ſic & ſecundum aſſumptam naturam nullis localitatis phyſicæ neceſſitatibus eſt ſubiectus, nec locorum terminis circunſcriptus. Denique Chriſti humanitas ab ipſa incarnatione euecta eſt in eam gloriam ac maieſtatem vt in ea non circunſcribatur loco, verùm etiam terram ac cælum impleat cæleſti & humanæ rationi inſcrutabili modo. Theſi De incarnatione, 2, 4, 5, 6, 8, 9.

Qui verò ad iſtas horrendas blaſphemias ſtabiliendas, quibus omnes aduerſus diuinitatem & humanitatem Chriſti hæreſes manifeſtè ab inferis reuocantur, authoritate D. Lutheri abutuntur, audiant ſaltem hęc ipſius verba, *Intempeſtiuam quidam narrationem afferunt, dicentes, Filius neſcit, id eſt non vult ſcire. Chriſtus verus homo fuit, quare vt alius purus & ſanctus homo, non quolibet tempore cogitauit, dixit, voluit, intellexit omnia: ſicut imperiti quidam omnipotentem in eo hominem faciunt, permiſcentes duas naturas atque opera earum parum prudenter.*

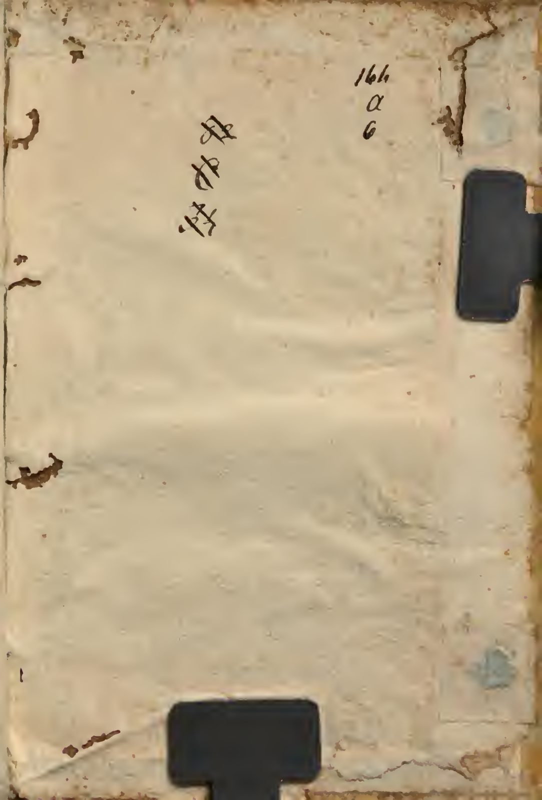
Item, *Etſi hominem occupet diabolus, tamen homo manet homo, diabolus verò diabolus: ſed Deus factus eſt homo, & tamen Deus manet. Atque hoc modo profundius ſe in carnē noſtrā immiſit, quàm diabolus facere poſſit, qui hominis corpus ſubire poteſt, atque eum affligere: ſed non poteſt homo fieri, vt diabolus & homo ſit vna perſona. Inter naturas iſtas ſemper perſonale diſcrimen manet, non ſolùm ſecundum eſſentiam, verum etiam ſecundum perſonam. Verùm in Chriſto hæc vnum ſunt.*

Nam Filius Dei est factus nostra caro & sanguis.

Item, *Scriptura pulchrè personam cum natura iungit, ac rursum naturas nequaquam confundit, ut pauci sint, (quod humanis commentis debemus quibus ætatem nostram attriuimus, & ingenium corrupimus) qui id rectè percipiant, ut ipse profectò persæpe in his & similibus locis errauerim, & naturæ tribuerim quod competit personæ, & contrà, ut in illo loco Pauli Philipp. 2. hodie possit alicui usuuenire, ubi dicit, Tametsi in forma Dei esset, &c. Quòd in forma Dei fuisse prædicatur, certè diuinitatem indicat, item quòd se exinaniuisse dicitur: porrò inanitio & serui forma quid aliud quàm humanitatem testantur?*

AT TV, DOMINE, VSQVEQVO?




164
a
6


BIB
Vitt. E